Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 3 (9499). • 1989 йил 4 январь • чоршанба • Баҳоси 3 тийин.

XXIII ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОНФЕРЕНЦИЯСИ: МУҲОКАМА ДАВОМ ЭТАДИ

ОЗИҚ-ОВҚАТ ПРОГРАММАСИ — БОШ МАСАЛА

1988 йил 23—24 декабрда бўлиб ўтган XXIII Тошкент область партия конференциясида область партия комитети ва область партия ташкилоти ревизия комиссияси ҳисобот докладларини муҳокама қилишда 25 делегат иштирок этган эди. Улар сўзи газетамизда тўла эълон қилинди. Лекин музокарада қатнашиш истагини билдирган яна 19 делегат вақт зиқлиги сабабли ўз фикрини конференция минбаридан туриб баён эта олмади. Улар дилидаги гаплар газета саҳифаларида бериб борилади.

М. ТЎЙЧИЕВА — Паркент районидаги «Паркент» совхоз заводи боғдорчилик бригадаси бошлиғи:

Конференцияда Озиқ-овқат программасини бажариш юзасидан қўшимча чоралар кўриш зарурлиги ҳақида алоҳида гап борди. Биз ўтган йили ички имкониятларни тўла ишга солиб, пландаги 700 тонна ўрнига 834 тонна узум етиштирдик. Бригадамиз аъзолари пудрат усули ва чек системасида ишлаб, харажатларни кескин камайтирдилар.

Ҳозир ҳар бир район ўзини ўзи қишлоқ хўжалик маҳсулотлари билан таъминласин деган талаб қўйилмоқда. Шу масалада баъзи фикрларни билдирмоқчиман. Совхозимиз асосан узум ва мева етиштиришга ихтисослашган. Ерларимиз тоғ бағрида жойлашганлиги учун асосан булоқ сувидан фойдаланишга тўғри келаяпти. Оқар сувлар биз томонда йўқ. Бу ҳол сабзавот маҳсулотлари етиштириш, чорва маҳсулдорлигини оширишга салбий таъсир кўрсатаяпти.

Озиқ-овқат маҳсулотлари етиштиришга ихтисослашиш зарур, деган фикр ҳам кейинги пайтда кўп такрорланмоқда. Биз узум етиштиришга ихтисослашганмиз. Қўшни Коммунистик районида эса пахта, сабзавот етиштириш кенг йўлга қўйилган. Лекин узум етиштиришда қўшниларимиз қийналиб қолишяпти. Улар ҳар йили 700 тонна узум топширишлари керак. Бу кўп қийинчиликлар билан бажарилаяпти. Агар бизнинг хўжалик ёки район узум етиштиришга ихтисослашиб, Коммунистик районн кўпроқ сабзавот ва чорва маҳсулотлари етиштиришга мосланса, айни муддао бўларди. Буни планлаштирувчи ташкилотлар ўйлаб кўриши керак.

Яна бир масала мени ташвишга солаяпти. Районимиз баҳаво жойга жойлашган. Кейинги йилларда кўплаб ташкилотларга шу ердан дала ҳовлилари учун жой ажратилди. Ташкилотлар ер олгунча, кўп ваъда бераяпти, ерга эга бўлгандан сўнг эса ваъдасини унутаяпти. Фан ва техника ютуқларини ишлаб чиқаришга жорий этишда улар ёрдами сезилмаяпти. Шунинг учун шаҳар районларини қишлоқ районларига бириктириб қўйиш керак деган таклифни ўртага қўймоқчи эдим. Шунда шаҳар билан қишлоқ ўртасидаги масофа яна ҳам яқинлашади, муносабатлар яхшиланади.

Конференцияда уй-жой қурилишини ривожлантириш бўйича янги талаблар қўйилди. Ҳақиқатан ҳам қишлоқда уй-жойлар, маданий-маиший бинолар етишмайди. Совхозимиз фойда ҳисобига янги-янги қурилишларни амалга ошириши мумкин. Лекин бинокорлик материалларининг йўқлиги ишга халақит бераяпти. Ажратилаётган материаллар мавжуд биноларни жорий ремонт қилишга ҳам етмайди. Айни пайтда район матлубот жамияти омборларида бинокорлик материаллари босилиб ётибди. Улар нақд пулга аҳолига сотилади. Ахир хўжаликлар қураётган бинолар ҳам аҳоли учун эмасми? Шундай экан, бинокорлик материаллари тақсимотидаги тафовут ҳақида ҳам ўйлаб кўриш керак. Хонадонларни газлаштириш масаласи ҳам энг муҳим социал вазифалардан бири бўлиб турибди. Бу масалага сайлаб қўйилган активлар алоҳида эътибор беришлари керак.

Шу ўринда сайлаб қўйилган активларга бўлган эътиборни ошириш зарурлигини ҳам уқтирмоқчиман. Мен кўп йиллардан бери обком аъзоси бўлсам-да, бирор тайинли иш қилмаётганим учун афсусланаман. Яқинда ҳисобот-сайлов йиғилишларида обком аъзоси сифатида қатнашдим, холос. XIX Бутуниттифоқ партия конференциясидан қайтгач райком томонидан тузилган график бўйича меҳнат коллективлари билан учрашдим. Область партия комитети эса учрашувлар давомида бўлаётган фикр-мулоҳазалар, кўтарилаётган муаммолар билан қизиқмади. Бундан буён ҳар бир обком аъзоси ўзи бажараётган ишлар ҳақида вақти-вақти билан ҳисоб бериб бориши, топшириқлар олиши, уларни бажаришда актив қатнашиш керак, деб ҳисоблайман.

РЕДАКЦИЯГА КЕЛГАН ХАТЛАРДАН

Ўтган 1988 йили редакция почтасига областимизнинг шаҳар ва қишлоқларидаги, районларидаги жамоатчи ҳамда қишлоқ мухбирларимиздан, турли соҳа мутахассисларидан турли мавзуларда 13.632 та мақола ва хабарлар, фотосуратлар олинди. Келган хатларнинг 810 таси танқидий бўлиб, 267 таси турли рубрикалар остида газетхонлар эътиборига ҳавола қилинди. 543 таси эса текшириш ва чора кўриш учун партия, Совет органлари, муассаса ва ташкилотларнинг раҳбарларига юборилди.

Ўтган йили редакция ҳузурида ишлаётган ҳуқуқ, социалистик қонунчиликни пропаганда қилиш жамоатчилик Совети 52 марта меҳнаткашлар қабулини ўтказди. Жамоатчилик Советининг қабулхонасига 589 киши мурожаат қилиб ўзларини қизиқтирган саволларига белгиланган қонунлар асосида жавоблар олишди. Улар кўпчилигининг истак ва эҳтиёжлари, шикоятлари редакция аралашуви билан тегишли ташкилотлар томонидан қондирилди.

АРЗИМИЗГА ҚАЧОН ҚУЛОҚ СОЛАСИЗ?

БУ ЯҚИН атрофда бизнинг кўчадек, бетўхтов кавланавериб абгор бўлган кўча бўлмаса керак. Тўрт йил аввал «Узсельхозтехника»га қарашли завод кабель ётқизиш баҳонаси билан кавлади-ю, шундан кейин унга қайта сон тегмади.

Орадан бир йил ўтар-ўтмас, пойабзал фабрикаси кавлашга киришди, аммо аслидек қилиб тузатилмасданоқ, қайтадан кавла-кавла бошланди. Сабабини ҳеч ким билмайди. Кабель нотўғри ётқизилган бўлса керак, деган тахмин бор холос.

Аслида кўчалар бекорга кавланмайди, давлат аҳамиятига эга зарурат билан шундай қилинади, буни тушунамиз. Лекин бузишга бузиб, тузатмай кетиш хўжасизлик-ку!

Шаҳримизда бу ҳақда мурожаат қилмаган ташкилотимиз қолмади. Лекин аҳвол ўзгармаяпти. Бу ёғига нима қилишни билмай, редакцияга хат йўллашга мажбур бўлдик.

(Хатга 18 киши имзо чеккан).

Янгийўл шаҳри.
Киров маҳалласи.

ЖАВОБИНИ КУТАМИЗ

Биз қариялар махси-калишга ўрганиб қолганмиз. Мана икки йилдирки магазинлардан калишларнинг ўзи қолиб, ном-нишони ҳам ўчиб кетган.

Заводларда калиш чиқарилмаябдимикан десанг, чайқов бозорида икки-уч баробар ортиқча нархга исталган хили бор. Албатта савдогарлар заводдан ўзлари олиб келишмаётган бўлса керак. Хўш, қачон магазинларда калиш сотилади, нега фақат чайқов бозорида бор?! Область савдо ташкилотлари биз кексаларнинг шу саволларига газета орқали жавоб беришсин!

Б. РУСТАМОВ,
пенсионер.
Олмалиқ.

• Мактуб йўлга чорлади

САНСАЛОРЛИК

4-бўлим трактор паркини қуриш 30-механизациялашган кўчма колоннага юклатилган эди. Бунинг учун 171 минг сўм маблағ ажратилган. Аммо 1986 йил тўртинчи кварталида тугалланиши белгиланган объект оз миқдорда қурилиш-монтаж ишлари бажарилганча аччиқ ичакдек чўзилиб ётибди. Механизатор ва ремонтчилар қишда лой, ёзда тизза бўйи тупроқ кечиб юришибди. Мана, 1988 йил ҳам тугади. Совхоз раҳбарлари ва колонна қурувчиларининг беғамлиги туфайли ваъда ваъдалигича қолиб, ишлар ўлда-жўлда бўлиб ётибди...

Э. БОЙМАТОВ.

Мухбиримиз хўжаликда бўлиб аҳвол билан танишди. Яхшиси сўзни қурувчи ва буюртмачилардан эшитайлик.

Ибрагим ИЗМАЙЛОВ — 4-бўлим бошқарувчиси:

— Ҳақиқатан ҳам шундай. Бир-бинойидек паркимиз бор эди. Ҳар ҳолда ремонтчи ва слесарлар, пана, иссиққина жойда иш бажаришар, техника, запас қисмлар ҳам анча сифатли сақланарди. Нима бўлди-ю, 1986 йили бирдан «Оқ олтин» участкамизда мактаб қурилиши бошланиб қолди. Аввалига рози бўлмадик. Чунки лойиҳа бўйича ишлар бошлангач, ремонт устахонаси бузилиши керак эди. Лекин қўйишмади: айтишларига қараганда бу объект юқори ташкилотлар назоратида эканда!

Қурилиш раҳбарлари эса «Хотиржам бўлинглар, мактабни тезда битирамиз-да, сизларнинг трактор паркингизни ҳам узоғи билан уч ойда тиклаб берамиз, деб бизларни ишонтиришди. Кўндик. Фақат лойиҳаси бўлсин!» Биз кўп ўтмай тайёр типовой лойиҳани ҳам олиб келиб кўрсатдик. Маъқул бўлди чоғи парк қурилиши бошланди. Устунлар ўрнатилди, шифер. қоқилди-ю иш тақа-тақ тўхтаб қолди.

Мана учинчи йилдирки, аҳвол юқорида айтилгандек. Бу меҳнат интизомига, унумдорликка, ремонт сифатига салбий таъсир этмоқда, самарадорликнинг пасайишига олиб келмоқда. Айниқса, тракторчиларни ишлатиш қийин бўляпти!

Ҳожимурод ОБИДОВ — совхоз директорининг ўринбосари:

— Ҳақиқатан ҳам 30-механизациялашган кўчма колонна 40 ўринли трактор парки қурилишига 1986 йилда киришган. Смета қиймати 171 минг сўм, шундан 128 минг сўмлик қурилиш-монтаж ишларига ажратилган, 1988 йилда бу ерда бор-йўғи 17 минг сўмлик, қурилиш бошлангандан буён эса 84 минг сўмлик иш бажарилган, холос. Август ойидан буён эса...

Умуман биз буюртмачи сифатида қурувчилардан норозимиз. Бошқа ишларидан ҳам кўнглимиз тўлмаяпти.

Баҳодир МАҲКАМОВ — 30-механизациялашган кўчма колонна участка бошлиғи:

— Ҳамма айтилган гаплар тўғри. У бўлди, бу бўлди, деб баҳона қидиришнинг ҳожати йўқ. Бизда ҳам айб катта. Аммо ҳозирги ошкоралик, қайта қуриш даврида ҳар бир нарсани ўз номи билан атаган маъқул!

Биринчидан, колоннамиз хўжалик ҳисобига ўтиб ишламоқда. «Қибрай» совхоз-заводининг эса анчагина қарзи бор экан: капитал қурилишда 433 минг сўм, кооператив уй-жой қурилишида 80 минг сўмдан ортиқдир. Шундай экан, ким ҳам ишлагиси келарди?!

Иккинчидан, қурилиш бош планида қозонхона, юқори кучланишли электр линияси тагига тушиб қолган. Лойиҳа институти билан келишинглар-да, тузатиш киритиб беринглар, деб бир неча бор илтимос қилдик. Аммо ҳеч ким гапимизни эшитгиси келмайди.

Учинчидан, асбоб-ускуналарни етказиб бериш графиги ўз вақтида тақдим қилинмади...

Владимир Иванович БОЧОВ — совхоз капитал қурилиш бўлимининг бошлиғи:

— Қоида бўйича қурилиш ташкилоти лойиҳадан камчилик топса 72 соат ичида ўз даъвосини буюртмачига етказиши керак. Лекин улар бунга амал қилмадилар. Натижада агробанк ўзлаштирилмаган объект сифатида 1987 йилда пул ўтказмай қўйди. Ўтган йили бир амаллаб эпини қилгандик, қурувчилар ўзларини олиб қочишди. Сусткашлик совхоз агрохимия лабораторияси қурилишида ҳам кўринди. Бу ерда пол қоқиш ишлари қолганди, холос. Бор-йўғи 16 кубометр тахта керак! Унинг йўқлиги учун 0,5 миллион сўмлик объект ташлаб қўйилибди. Шу ҳам инсофдан бўлдими?

Виктор Иванович КУРАЕВ — район агросаноат бирлашмаси раисининг ўринбосари:

— Қисқаси, ҳамкорликда, маслаҳат билан ишлаб, қурилишни тезроқ битириш чора-тадбирларини кўришимиз лозим. Аммо ваъдалар бажарилмаяпти. Ремонт устахонасининг йўқлиги «Қибрай» совхози 4-бўлими механизаторлари ишига салбий таъсир этган. Жумладан, интизомнинг сусайиб кетишига, ремонт муддатлари чўзилиб, сифатнинг ёмонлашувига сабаб бўлган.

Эндиги вазифа: 30-ПМК трактор парки қурилишини тездан давом эттириши керак. У мавжуд лойиҳа-смета ҳужжатлари асосида — заказчи билан келишган ҳолда иш бажариши лозим. Қарс икки қўлдан. Совхоз ҳам қурувчилар бажарган ишга ўз вақтида пул ўтказиб туриши, лойиҳада кўрсатилмаган қўшимча ишлар учун буюртма-наряд бериши, «Узгипроплодовошч» лойиҳа институти билан биргаликда смета ишларига қиймат белгилашни пайсалга солмаслик, тасдиқлатиш зарур.

Ана энди ҳурматли газетхон, қурувчи ва буюртмачи ўртоқлар сўзининг мағзини чақиб кўринг-а! Ҳар ким ўзини «оқ» қилиб кўрсатишга, айбни бир-бировига тўнкашга ҳаракат қилди. Агросаноат бирлашмаси раисининг ўринбосари ҳам, бизнингча, ҳакамликни қойил қила олмади. У ҳам умумий гаплар, ҳаммага маълум бўлган «маслаҳатлар» билан чегараланиб қолишни лозим топди. Икки ўртада эса муҳим объект қурилишини тезлаштириш муаммолигича қолмоқда. Бу муаммони кимлар ва қачон бартараф этадилар?

Ана шу саволга газетхонлар аниқ жавоб олишни истайдилар.

Р. ЙЎЛЧИЕВА,
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

Ремонт кучайтирилди

БЎКА районидаги «Кўкорол» совхози пахтакорлари ўтган йилни муваффақиятли якунлашди. Давлатга пахта сотиш плани 113,3 процентга бажарилди. Энг муҳими шундаки, хўжаликда 1988 йилда терим техникасидан, айниқса, самарали фойдаланилди. Ҳосилнинг қарийб 80 процентдан кўпроғи машиналар бункеридан тўкилди. Ўтган йилларда эса хўжаликда терим агрегатларининг иш унуми ниҳоятда паст бўлар эди.

— Эрта баҳорданоқ совхозимизда техника қувватидан фойдаланиш даражасини ошириш учун кураш бошланди, — дейди устахона мудири Ҳусан Таъсирбоев. — Биринчи навбатда машина ва механизмларни сифатли ремонт қилишга ҳаракат қилдик. Махсус комиссия ташкил этилди. Бу комиссия аъзолари ремонтдан чиқарилган терим агрегатларини ва бошқа техника турларини назоратдан ўтказди. Бирон нуқсони топилса, устахонага қайтарилди. Шу тариқа одамларимизда ўз ишига бўлган масъулият ошди. Пировардида парвариш даврида ҳам, терим даврида ҳам мавжуд машиналардан тўла қувват билан фойдаланилди.

Совхозда бу соҳада амалга оширилаётган янгиликлар давом этаяпти. Пахта терими якунланиши билан 20 кишилик бригада тузилди. Бу бригада техника ремонтига киришиб кетди. 49 та пахта териш машинаси, 11 та кўсак терадиган, 17 та кўсак чувийдиган, 36 та сеялка, прицеплар ва бошқа ускуналарни ремонтчилар узоғи билан 1 февралгача мавсумга шай қилиб қўйиш мажбуриятини олишди. Сифат комиссияси эса ўн кун давомида ремонти тугалланган техника турларини назоратдан ўтказади. Саиджаббор Раҳматов, Саидмурод Эрматов, Анорбой Шомуродов, Миродил Исмоилов сингари ремонтчилар биринчи навбатда экиш техникасини мавсумга тайёрлашди. Ҳозирги кунларда терим агрегатларини ҳам созлашга киришилди.

М. УСМОНОВ.

*

● Тошкентдаги Ўзбекистон ССР мебель саноати министрлигига қарашли тажриба-техника заводининг илғор бригадаларидан бирига Маҳаматқул Бекмуродов бошчилик қилади. У ўзининг ишлаб чиқаришдаги кўп йиллик ҳалол меҳнати билан Ҳурмат Белгиси орденига сазовор бўлган. Суратда: М. Бекмуродов иш устида.

Т. Каримов фотоси.

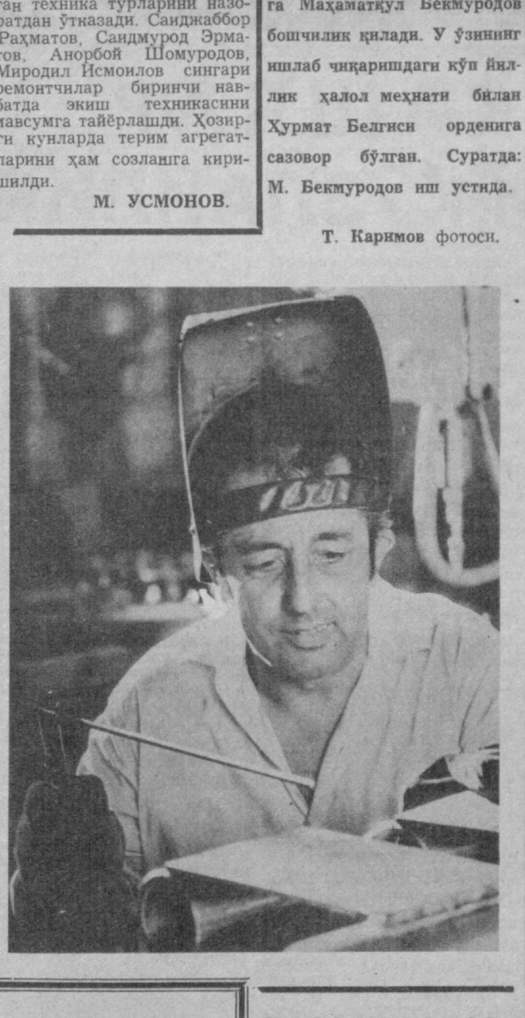

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг комиссиясида
ЛОЙИҲАЛАРНИ ХАЛҚ МАЪҚУЛЛАЙДИ

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси комиссиясининг 2 январь куни СССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари Ю. П. Баталин ўтказган навбатдаги амалий мажлисида Арманистоннинг Ахурян районидаги зилзиладан вайрон бўлган Жажур қишлоғининг бош плани макети тақдим этилди. Планда уй-жойлардан ташқари клуб, мактаб, болалар боғча ва яслиси, табиий офат қурбонларига ҳайкал, алоқа узели, савдо маркази қуриш, XIX аср черковини тиклаш, маиший хизмат комбинати, бошқа жойдан келувчилар учун уй, спорт комплекси, шунингдек ишлаб чиқариш иморатлари қуриш кўзда тутилган.

Офат рўй берган зонадаги қишлоқ ва аҳоли пунктларининг 111 та шундай бош плани 20 январгача ишлаб чиқилади. Барча иншоотлар 9 балли зилзилага бардошли тарзда қурилади. Ҳар бир бош план қишлоқ йиғилишларида муҳокама қилиниб, аҳолининг ўзи якка тартибдаги иморатларнинг лойиҳаларини танлаши мумкин.

Республика Министрлар Совети Кировакан, Ленинакан, Спитак шаҳарларининг бош планлари лойиҳаларини тасдиқлади. Барча лойиҳалар деб таъкидланди мажлисда, кенг жамоатчилик муҳокамасига қўйилади.

Офат рўй берган зонада газ таъминоти, канализация, водопровод, йўл ва коммуникациялар тармоқларини тиклаш ишлари муваффақиятли давом эттирилмоқда. Маҳаллий саноатнинг вайрон бўлган ва шикастланган 70 та корхонасидан 31 таси маҳсулот бера бошлади. Иттифоқ қарамоғидаги учта йирик корхона 30-40 процент қувват билан ишлай бошлади. Офатдан зарар кўрган районлардаги одамларни актив меҳнат фаолиятига жалб этиш зилзила оқибатларини тугатишнинг ҳозирги босқичидаги энг муҳим вазифалардан бири эканлиги айтиб ўтилди.

Афсуски, деб таъкидланди мажлисда, бир кеча-кундузда вагонларнинг юкини туширишнинг зарур даражасига ҳамон эришилмади, бу эса офат рўй берган зоналарга бутун мамлакатдан келаётган халқ хўжалик юкларининг ўсиб бораётган оқимига халақит бермоқда.

Республика Соғлиқни сақлаш министрлигининг вакили зилзила соғлиқни сақлаш муассасаларига катта зарар етказганлигини маълум қилди. Шундай муассасалардан салкам 250 таси бутунлай вайрон бўлди, 300 тадан кўпроғи яроқсиз ҳолатдадир. Табиий офатдан кўрилган зарар 500 миллион сўмдан кўпроқни ташкил этади. Бироқ медиклар зилзиладан кейинги дастлабки кунларданоқ жабрдийдаларга ёрдам кўрсатишнинг пухта системасини йўлга қўйдилар. Аҳолига медицина-санитария ёрдами кўрсатишнинг янги формаси ишлаб чиқилди. Беморлар ва жабрдийдаларни фаол аниқлаш бундай ёрдамнинг асосини ташкил этади. Терапевтлар, педиатрлар, инфекционистлар, эпидемиологлар, психиатрлардан иборат бригадалар оператив тарзда ташкил этилди. Улар ҳар куни одамлар орасида бўлиб, беморларни, уларнинг саломатлиги қандай эканлигини аниқламоқдалар, зарур медицина ёрдами кўрсатмоқдалар. Зилзила жабрдийдаларнинг руҳига салбий таъсир қилди. Шу муносабат билан республика психиатрия хизматининг куч ва воситалари жадал ихтисослаштирилди, руҳий ўзгариш содир бўлган беморларга ёрдам бериш ва уларни бошқа жойларга кўчириш системаси ишлаб чиқилди. Ереванда жабрдийдаларни руҳан тиклаш маркази ташкил этилди.

СССР Ташқи ишлар министрининг вакили коммерция асосида республиканинг вайрон бўлган социал-маиший ва саноат объектларини тиклаш ҳамда реконструкциялаш ишида халқаро ҳамкорлик бошланаётганлиги тўғрисида маълум қилди. ГФР, Япония, Италия, Франция ва бошқа мамлакатларнинг бир қанча фирмалари билан қўшма лойиҳалар ишлаб чиқилмоқда. Офат рўй берган зонадаги олтита районда ҳозир жаҳондаги 14 давлатдан келган чет эллик қурувчилар, инженерлар, медиклар ва бошқа мутахассислардан иборат 248 киши ишлаб турибди.

Мажлисда Арманистон Министрлар Совети шаънига танқидий мулоҳазалар айтилди. Министрлар Совети чет эллардан ва иттифоқдош республикалардан келаётган ёрдам юкларининг тақсимланишини етарлича пухта контрол қилмаяпти. Ереван омборлари озиқ-овқат ва саноат моллари билан тўлиб кетган. Озиқ-овқат, кийим-кечак, чодирлар, йиғма уйчаларни тақсимлашда ошкоралик таъминланмаган. Бу эса кўпинча миш-миш ва уйдирмалар тарқалишига сабаб бўлмоқда.

Офат рўй берган районлардан кўчириб кетилганлар 109696 кишига етганлиги, улардан 70310 киши Арманистондан ташқарига кўчириб кетилганлиги ҳақида маълум қилинди. Зилзила зонасидаги санитария-эпидемиология вазияти осойишта.

Мажлисда Арманистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари С. Г. Арутюнян иштирок этди.

• Чорва қишлови қандай ўтмоқда?

ИЛҒОРЛАР САФИГА ЧИҚАМИЗ

КОЛХОЗИМИЗ деҳқонлари пахтачилик соҳасида илғорлар сафига чиқиб олишганига анча бўлди. Йилдан-йилга давлатга пахта сотишни кўпайтириб бораяпмиз. Аммо, чорвачилик ҳалигача оқсаб келаётир. Озиқ-овқат программасини бажариш, чорвачиликни ҳам жадал ривожлантириш юзасидан конкрет тадбирлар белгиланди.

Албатта, тадбир белгилаш, ишни режалаштириш бошқа, уни амалга ошириш бошқа. Колхозимизда илгари чорвачилик соҳасида шунақа бўларди. Гап бошқа, иш бошқа эди. Ваҳоланки, бу тармоққа озгина эътибор бериш туфайли сўнгги бир йилдаёқ ҳар бир сигирдан сут соғиб олишни ўтган йилларга нисбатан салкам 100 килограммга кўпайтирдик. Давлатга ўн ойдаёқ 595 тонна ўрнига 793 тонна сут сотилди. 60 тонна ўрнига 65 тоннадан ортиқ гўшт топширилди. Шунингдек, тухум топшириш ҳам анча кўпайди.

Ҳозир асосий диққат-эътиборни қиш даврида ҳам чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш учун мавжуд имкониятлардан янада тўлароқ фойдаланишга қаратишимиз керак. Бунинг учун асос бор. Озуқа базаси мустаҳкам. Бу йил қишловга 850 тонна ўрнига 1260 тонна беда пичани, 1300 тонна ўрнига 1567 тонна силос, 500 тонна ўрнига салкам минг тонна лавлаги ва бошқа озуқалар жамғариб қўйилган. Бу мавжуд қорамолларни ва қўйларни қишловдан яхши олиб чиқиш учун бемалол етади.

Айни кунларда мавжуд ем-хашак турлари қайта ишланиб, тўйимлилиги оширилиб молларга тарқатилмоқда. Ана шу ҳисобга сигирлардан ёздагидек мўл ва сифатли сут соғиб олинмоқда. Маҳсулот етиштиришни кўпайтириш билан биргаликда фермада насллчиликни яхшилаш тадбирларини ҳам амалга оширияпмиз. 1989 йилданоқ кам маҳсулли сигирлар зотли ғунажинлар ҳисобига алмаштирилади. Шунингдек, айни пайтда фермада наслли моллар ядросини яратишга ҳаракат қилаяпмиз. Хуллас, чорвачиликни рентабелли тармоққа айлантириш учун кенг кўламда кураш бошланди.

Лекин, ишимизга тўсқинлик қилаётган муаммолар ҳам йўқ эмас. Чорвачилик биноларининг аҳволи талабга жавоб бермайди. Реконструкция ишларини жадаллаштириш лозим. Биринчи галда янги, типовой туғуруқхона ва 40 бош сигирга мўлжалланган профилакторий қурилишини тезроқ якунлаш лозим. Шунингдек, «Агростройкоммунремонт» (бошлиғи А. Нагиев) қурилиш ташкилоти 100 бош бўрдоқига мўлжалланган молхонани икки йилдан буён битказиб бермаётир. Бу ҳам ишимизга тўсқинлик қилаяпти.

Озиқ-овқат программаси қайта қуришнинг энг муҳим бўғинидир. Шундай экан, бу программанинг бажарилишига муносиб ҳисса қўшиш учун бутун имкониятларни ишга соламиз.

М. УСТАБОБОЕВ,
Чиноз районидаги «Ўзбекистон ССР 30 йиллиги» колхози бош зоотехниги.

ПАССАЖИРЛАР МАМНУН

✦ ЯНГИОБОД автотранспорт корхонасининг 2-автоколоннасида йўлга фақат яроқли машиналарни чиқаришга муваффақ бўлишди. Бунга назорат қилиб ўтказиш пунктини ўз кучлари билан қуриб олганликлари туфайли эришишди. Бу ерда машиналар йўлга чиқишдан олдин пухта текширувдан ўтказилади.

Корхонада 34 та автобус, иккита «маршрутка», битта хўжалик ишлари машинаси бор. Агар машиналарнинг барчаси соз бўлса, Красногорск посёлкасига хизмат қилиш учун бу етарли, албатта. Шундай қилиб, 80 кишидан иборат унча катта бўлмаган коллектив кончиларни ҳар куни иш жойларига етказиб қўйиш учун ҳаракат қилмоқда.

(ЎзТАГ).

✦ ТОШКЕНТДАГИ подшипниклар ремонти заводида кенг истеъмол товарлари ишлаб чиқариш яхши йўлга қўйилган. Аҳоли қизиқиши кучли бўлган бу маҳсулотларни тайёрлашда И. Илеменов етакчилигидаги бригада аъзоларининг ҳиссалари катта бўлмоқда. СУРАТДА: И. Илеменов пардозловчи И. Филатов билан иш устида.

КАДРЛАР ЎҚУВИ

Тошкент область партия комитети партия, совет ва идеология ходимлари малакасини ошириш областлараро курсида Қорақалпоғистон АССР, Сирдарё, Хоразм ва Тошкент областлари шаҳар, район партия комитетлари идеология бўлимларининг халқ таълими билан шуғулланувчи инструкторлари ўқуви якунланди.

Машғулотларда партия ички демократиясини ривожлантириш ва чуқурлаштириш, сиёсий системани ислоҳ этиш, халқ таълимини қайта қуриш, инсон омили ролини ошириш, ахлоқий ва интернационал тарбия каби мавзулар бўйича туркум лекциялар ўқилди.

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси вице-президенти О. В. Лебедев, СССР Фанлар академияси фалсафа институти бўлим мудири, фалсафа фанлари доктори, профессор Л. П. Буева, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари, республика Давлат агросаноат комитети раиси И. Х. Жўрабеков, республика прокурори Д. А. Усатов, республика Давлат халқ таълими комитети раисининг биринчи ўринбосари С. Г. Махненко, республика соғлиқни сақлаш министрининг ўринбосари Д. Н. Қобулова, Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети секретари М. А. Раҳимбердиева, Тошкент область партия комитети сектор мудири С. И. Саидов, Тошкент шаҳар комсомол комитетининг биринчи секретари И. Қ. Муртазоевнинг чиқишлари тингловчиларда катта таассурот қолдирди.

Тингловчилар Тошкентдаги 208-ўрта мактаб ва 11-ҳунар-техника билим юрти, В. И. Ленин номли республика пионерлар саройида бўлдилар, Тошкент шаҳри ва Сирдарё области пионервожатийлари билан учрашдилар.

• СОЦИАЛИСТИК МАЖБУРИЯТЛАРНИНГ БАЖАРИЛИШИНИ ТЕКШИРАМИЗ •

ХЎЖАЛИК ҲИСОБИ — САМАРАДОРЛИК НЕГИЗИ

Ўтган йил бошида газетамизда областимиздаги қатор саноат корхоналари, қурилиш ва транспорт ташкилотлари коллективларининг йиллик социалистик мажбуриятлари берилган эди. Улар эл-юрт олдида берган шу ваъдалари уддасидан чиқишдими, меҳнатлари натижалари қандай бўлаяпти, камчиликлар ва муаммолар нималардан иборат? Шу мавзудаги материалларни бериб бормоқчимиз. Бугун мухбирларимизнинг Тошкент чарм-галантерея ва спорт товарлари ишлаб чиқариш бирлашмаси бош директори Собир Каримович САИДКАРИМОВ билан шу хусусда қилган суҳбати билан танишасиз.

— Собир Каримович, аввало коллективнинг йиллик социалистик мажбуриятлари қандай тартибда қабул қилинганлиги ҳақида қисқача гапириб берсангиз?

— Бу жуда ўринли савол бўлди. Ҳа, тўғрисини айтаяпман. Илгари айрим ҳолларда мажбуриятлар тор доирада белгиланиб, қабул қилинаверарди. Бу ҳеч ким учун сир эмас. Эндиликда эса бутунлай бошқа манзара ҳукм сурмоқда. Меҳнат марраларини белгилаш масаласи барча ишчи-хизматчилар муҳокамасига ҳавола этилмоқда. У қуйидан ишлаб чиқиляпти. Ҳар бир иш ўрни, ҳар бир бригада, участка, цех имкониятлари обдан ҳисобга олинмоқда, яъни мажбуриятнинг иқтисодий асоси тўла ўрганилмоқда, коллективимиз ҳар бир аъзосининг фикр-мулоҳазаси ҳисобга олинмоқда. Умумколлектив муҳокамасига қўйиш мажбуриятларнинг пишиқ-пухта бўлишига ёрдам бермоқда, ҳавойи рақамлар, ҳайбаракаллачиликка ўрин қолмаяпти.

Бу ҳам корхонамизда демократия ва ошкоралик тобора кенгаяётганлигидан далолат берувчи далилдир. Ишлаб чиқаришдаги аҳволни очиқчасига муҳокама қилиш уни янада юксалтиришга ёрдам берадиган резервларни аниқлаш ва ишга солишга олиб келмоқда. Энг муҳими мажбурият асосли бўлмоқда.

Маълумки, социалистик мажбуриятларни белгилаш ишнинг бошланиши, холос. Ҳамма гап уни амалга оширишда қолган. Бунинг эса ўзи бўлмайди. Айниқса, хўжаликни бошқаришнинг янги шароитларида ишлаш ниҳоятда амри маҳол эканлигини таъкидламаса ҳам бўлади. Ўзини ўзи маблағ билан таъминлаш, ўз харажатларини ўзи қоплаш усули қўлланилаётганида яна ҳам мушкулдир. Чунки у истасанг-истамасанг корхонанинг тўла қувват билан ишлашини талаб этади. Шундай бўлгач қўшимча маҳсулот ишлаб чиқаришга эришиш жуда оғир.

Лекин, шундай деб қўл қовуштириб ўтириш ҳам тўғри эмас. Қаловини топсанг қор ҳам ёнади, деганлардек имконият қидириш керак. Коллективимиз шундай қилиб ютқизмаяпти.

— Зиммага олинган мажбуриятнинг асосий бандлари қандай бажарилди?

— Умуман олганда ёмон эмас. Унинг муҳим бандлари тўла, ҳатто ошириб уддаланди. Албатта, бу коллективимиз учун қувончлидир. У ишчи-хизматчиларимизнинг сўзи билан иши бирлигидан далолат беради. Буюртмачилар олдида юзини ёруғ қилади. Фидокорона меҳнат қилишдан назарда тутилган асосий мақсад ҳам шу эмасми? Бизнингча худди шу. Бу ҳар бир меҳнат коллективининг муқаддас бурчи деб ҳисобланади.

— Шундай экан, коллективнинг ўтган йилдаги фаолияти кўрсаткичлари ҳақида батафсилроқ тўхталсангиз.

— Корхонамизда деярли барча маҳсулот давлат буюртмаси бўйича тайёрланмоқда. Айни вақтда анчагина буюмлар бевосита икки ўртада тузилган шартнома асосида ҳам ишлаб чиқарилмоқда. Биз барча буюртмаларни вақтида ва тўла уддалашга ҳаракат қилаяпмиз. Шу сабабли ҳам ўтган йили мижозларимиз ўз буюртмаларини муддатида олдилар. Ҳеч кимдан қарз бўлиб қолаётганимиз йўқ. Айримларига ҳатто барвақт етказиб бераяпмиз. Бу билан буюртмаларда белгиланган ҳажмдаги маҳсулотни реализация қилишни муддатидан тўрт кун илгари бажариш ҳақидаги ваъданинг устидан чиқдик.

Бизда кенг истеъмол товарлари ишлаб чиқарилади. Уларнинг тури жуда кўп, бир неча юзни ташкил этади. Талаб эса тўхтовсиз ортиб бормоқда. Шуни ҳисобга олиб ҳар йили кўплаб янги буюмлар тайёрлашни ҳам йўлга қўймоқдамиз. Айни вақтда харидоргирларини ишлаб чиқаришни кўпайтириб, бозори касот бўлаётганларининг баҳридан ўтаяпмиз. Йил бошидан бери қатор шундай галантерея буюмлари ва спорт товарларини ишлаб чиқариш тўхтатилди. Бу буюмларимизнинг харидорбоплигини яхшилади. Шу туфайли ҳам йил давомида пландагидан ташқари чакана нархларда бир миллион саккиз юз минг сўмликдан ортиқ товарларни реализация қилдик. Бу йиллик социалистик мажбуриятда назарда тутилганидан уч баробар ошиқдир.

Тўла хўжалик ҳисоби ва ўзини ўзи маблағ билан таъминлаш шароитларида самарали ишлашнинг энг асосий мезони бор. У ҳам бўлса фойда олишдир. У қанча кўп олинса давлат учун ҳам, коллектив учун ҳам шунча яхши бўлиши ҳақида гапириб ўтирмаса ҳам бўлади. Бу ҳаммага маълум. Шунинг учун ҳам коллективимиз ўз фаолиятида уни кўпайтиришнинг барча имкониятларидан оқилона фойдаланишга ҳаракат қилмоқда. Хом ашё ва моддий ресурсларни тежаб-тергаб сарфлаш, қўшимча маҳсулот ишлаб чиқариш, ишлаб чиқариш-хўжалик операцияларини такомиллаштириш юзасидан белгиланган ва амалга оширилган чора-тадбирлар ҳам шу мақсадга хизмат қилди. Шу асосда йил давомида белгиланганидан ташқари 200 минг сўм фойда олишни мўлжаллаган эдик. Бироқ бу маррадан бир неча баравар илдамлаб кетдик. Қўшимча қурилган нақд фойда миқдори 897 минг сўмликни ташкил этди.

— Бундай ютуқларнинг асосий омиллари ҳақида нималар дея оласиз?

— Юқорида қайд қилиб ўтилганидан ташқари меҳнат унумдорлигини ошириш, маҳсулот таннархини камайтириш, янги асбоб-ускуналар, прогрессив технология, илғор иш усулларини жорий қилиш, меҳнат интизомини мустаҳкамлаш, хом ашё ва материаллар сарфини камайтиришга қаратилган йўналишлар юзасидан кўрилган ташкилий-техникавий тадбирлар ҳам мажбуриятни ошириб бажариш омиллари бўлди.

Коллективимиз ўтган йили меҳнат унумдорлигини пландагидан ташқари бир процент оширишни мўлжаллаган эди. Амалда бу ваъда беш баравар ортиғи билан бажарилди. Шунинг ўзи анчагина миқдорда қўшимча фойда келтирди. Ишчи-хизматчиларнинг техник ижодкорлиги ҳам кучайди. Уларнинг салкам юзта рационализаторлик таклифлари ишлаб чиқаришга жорий қилинди. Бундан олинган иқтисодий самара 135 минг сўмликдан ҳам ошиб кетди.

Маҳсулотнинг сифатини муттасил ошириб бориш биз учун муҳимдир. Корхонамизда ишлаб чиқарилаётган буюмлар халқ эҳтиёжига хизмат қилади. Шундай экан у сифатли, кўркам, чидамли бўлиши лозим. Биз буни доим эсда сақлаймиз. Ишнинг сифат кўрсаткичларини оширишга ёрдам берадиган резервларни топиб ишга солиш йўлидаги куч-ғайратлар бир дақиқа ҳам тўхтатилмаяпти. Бунинг амалий натижасини кўрсатувчи фактлар келтириш мумкин.

Аввало, маҳсулот сортини олайлик. Коллективимиз йил бошида биринчи сортли буюмларнинг маҳсулот жаъми ҳажмидаги солиштирма вазнини 96,1 процентга етказишни планлаштирган эди. Амалда у 96,3 процентга етди. «Янгилик» индекси билан маҳсулот тайёрлашда ҳам муайян силжиш бўлаяпти. Йил давомида савдо шохобчаларига бундай юксак сифатли, харидоргир маҳсулотдан деярли 9800 минг сўмлик етказиб берилди. Бу белгиланганидан салкам икки миллион сўмлик ортиқдир.

Коллективимизнинг дуруст ишлаётганлигини шундан ҳам билса бўладики, биз республика турдош корхоналари ўртасидаги мусобақада ғолиблик қилиб келаяпмиз. Ўтган йил уч квартал давомида Ўзбекистон ССР Енгил саноат министрлиги ва тармоқ ходимлари касаба союз республика комитетининг кўчма Қизил байроғини олишга муяссар бўлдик. Тўққиз ой якунлари бўйича ҳам бирлашмамизга кўчма Қизил байроқ ва I даражали пул мукофоти берилди.

Ютуқларимиз ишлаб чиқаришнинг кўпгина бўлинмалари ва бўғинлари ишчи-хизматчиларининг улушидан таркиб топганлигини айтиб ўтиш лозим деб ҳисоблайман. Асосий ишлаб чиқаришдаги 38 та бригаданинг 32 таси зиммасига олган мажбуриятларини уддалади. Эргашева ва Тўлагановалар раҳбарлик қилаётган бригадалар икки-тўрт ой илгарилаб ишлашяпти. Ёш ишчилардан Деҳқонов эса шу кунларда 1991 йилнинг июнь ойи ҳисобига ишламоқда. Бекмуҳамедованинг меҳнат календарида келгуси беш йиллик бошланди, Шокирова эса 1989 йилнинг август ойи ҳисобига маҳсулот бермоқда. Бундай илғорлар рўйхатини яна давом эттириш мумкин.

— Коллективнинг социал тараққиёти юзасидан белгиланган тадбирлар қандай амалга ошмоқда?

— Коллектив қабул қилган социалистик мажбуриятда бу йўналишда муайян ишларни амалга ошириш режалаштирилган эди. Чунки, у инсон омилининг кучайишига олиб келади. Бу йил социал ривожлантириш фондидан мактабгача ёшдаги болалар муассасаларига юз эллик минг сўм атрофида сарфланди. Ишчи-хизматчиларнинг маиший шароитларини яхшилаш мақсадида анчагина ишлар қилинди. Маиший комплекс яратилмоқда. Хумсонда дам олиш зонаси барпо этилди. Асосий ишлаб чиқариш цехлари бинолари модернизация қилинди. Уй-жой шароитини яхшилашга қаратилган чоралар ҳам кўрилди.

Ишчи-хизматчилар олаётган иш ҳақи миқдори сезиларли кўпайди. У ўрта ҳисобда олдинги йилдагига қараганда 31 сўм ошди.

— Собир Каримович, ишлаб чиқаришнинг таркиб топган ҳозирги жараёни сизни қониқтирмоқдами?

— Бунга ҳам ҳа, ҳам йўқ деб жавоб берган бўлардим. Чунки ҳозирги вақтда ишлаб чиқаришимиз анча изга тушиб қолди. Бундан хурсандмиз. Лекин хотиржамланиш учун ҳеч қандай асосимиз йўқ. Ҳал қилиниши лозим бўлган катта-кичик муаммолар ҳали кўп. Улар бартараф этилса ишимиз янада юришиб, ютуқларимиз янада баракали бўларди.

Бу муаммоларнинг энг муҳими ишлаб чиқаришни техника жиҳатидан ускуналашдир. Ички резервларнинг энг салмоқлиси худди шунда. Лекин бу муҳим ишда биз етарли қўллаб-қувватланмаяпмиз. Юксак унумли янги механизмлар ва дастгоҳлар ажратиш ҳақидаги илтимосларимиз тўла бажарилмаяпти. Ҳар йили талабномамиздагининг фақат 30—40 процентини олаяпмиз. Бу кенг истеъмол буюмлари ишлаб чиқаришни кенгайтиришга тўсқинлик қилмоқда.

Ҳозирги вақтда қўлпайпоқ ва чемоданларни тикиш учун комплекс поток анжомлари биз учун жуда зарур. Қатор модернизацияланган янги тикув машиналари ҳам етишмайди. Ваҳоланки улар ёрдами билан шу жараёнларда меҳнат унумдорлигини бир ярим — икки ҳисса ошириш мумкин бўларди. Шунга қарамай республика Енгил саноат министрлиги бу ишда етарли ёрдам бермаяпти.

Яна бир муаммо бор. Лекин бунда ўзимизни айбдор ҳисоблаймиз. Қатор мавжуд потокларда меҳнатни ташкил этишдаги камчиликлар жуда секин бартараф этиляпти. Шунинг учун унинг имкониятларидан тўла фойдалана олмаяпмиз. Агар ҳар бир потокда мавжуд бўлган резервлар топиб ишга солинса яхши бўларди. Биз бу йўлда изланишни давом эттирамиз.

Хўжалик ҳисобини бригадаларда, цехларда жорий қилишдаги нуқсонлар яна бир камчилигимиздир. Бунга ишчилар, шунингдек мутахассисларнинг иқтисодий билими етарли эмаслиги ҳалақит бермоқда. Шу сабабли ҳам айрим бригадирлар, цех бошлиқлари бу муҳим ишга бироз ҳадиксираб муносабатда бўлишяпти. Шу муаммолардан ҳалос бўлиб олиш ишимизда катта ижобий силжишга олиб келишини коллективимиз билиб турибди. Демак, у албатта бартараф этилади.

М. МИРҲАМИДОВ,
У. МУҲАМЕДОВ.

МЕҲНАТКАШЛАР МАНФААТИНИ КЎЗЛАЙЛИК

УЙ-ЖОЙ ҚУРИЛИШИ ПРОГРАММАСИ АСОСИДА

ОБЛАСТИМИЗДА ўн иккинчи беш йилликнинг дастлабки икки йилида ўн биринчи беш йилликнинг шу даврига нисбатан 225 минг квадрат метр турар-жой кўп фойдаланишга топширилди. Мактаб, мактабгача болалар муассаси, поликлиника, касалхона қурилиши деярли бир ярим бараварга кўпайди. Ўтган йилнинг биринчи ярмида область шаҳарларида 3 минг, Тошкентда 4 минг оила уй-жой шароитларини яхшилаб олди. Кейинги йилларда областнинг турар-жой фонди ошди ва ҳозир у 51,2 миллион квадрат метрни ташкил этмоқда.

Лекин уй-жой танқислиги ҳамон кескинлигича қолмоқда. Ҳозир 146 минг оила навбатга турибди.

Бу рақамлар область касаба союзлари Советининг яқинда бўлиб ўтган пленумида келтирилди. Пленумда «КПСС Марказий Комитетининг «Мамлакатда уй-жой масаласини жадаллаштиришнинг асосий йўналишлари тўғрисида»ги қарорини бажаришда область корхона касаба союз комитетлари ва хўжалик раҳбарларининг иши ҳақида» доклад қилган область касаба союзлари Совети раиси Ю. А. Асепков уй-жой қурилишини кучайтириш бўйича кўрилаётган тадбирлар тўғрисида батафсил тўхталди.

Пленумга тайёргарлик даврида корхоналар ва ташкилотларда уй-жой программасининг бажарилиши чуқур ўрганилди. Шунда кўпгина тармоқ раҳбарлари бу муҳим ишга масъулиятсизлик билан ёндошаётганликлари билиниб қолди. Беш йилликнинг дастлабки икки йилида оғир машинасозлик, агросаноат комплекси, қурилиш ва саноат қурилиши материаллари корхона ва ташкилотларида уй-жой қурилиши бўйича белгиланган планлар 40 процентга, металлургия, нефть ва газ саноати, автомобиль транспорти ва йўллари, автомобиль, трактор ва қишлоқ хўжалиги машинасозлиги, алоқа ташкилотларида эса 20 процентга бажарилибди, холос.

Хўжалик ҳисобига ўтиб ишлаётган саноат корхоналари ҳозир уй-жойлар қуриш фондидан истаганча фойдаланишлари мумкин. Ўзбекистон металлургия заводи, Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси, Олмалиқ кон-металлургия комбинати касаба союз комитетларининг бу борадаги ишлари мақтовга лойиқ. Бу коллективлар 1995—1996 йилларгача уй-жой қуриш программасини тўла бажаришга аҳд қилганлар.

Уй-жой муаммосини ҳал қилишда шахсий ва кооператив қурилишлари ҳам муҳим ўрин тутади. Кейинги ўн беш йилда шахсий уй-жой қурилиши ҳажми деярли уч бараварга қисқарган эди. Энди ишлар изга тушаяпти. Шу кунгача шаҳарларда шахсий уй-жой қуриш учун 871, районларда эса 694 гектар ер ажратилди. 1990 йилгача яна 21 минг кишига ер участкалари ажратилиб, навбатга турганлар сони учдан бир қисмга камайтирилади.

Уй-жой программасининг бажарилишига ёшлар ҳам муносиб ҳисса қўшаяпти. Областда 14 та ёшлар уй-жой қурилиши комплекси ташкилий комитети тузилган бўлиб, улар Олмалиқ ва Чирчиқ шаҳарларида дастлабки биноларни бунёд этмоқдалар. Бекобод ва Тошкент шаҳарлари ёшлари уй-жой қурилишини бошлаш арафасида турищибди.

Ҳар бир оилани алоҳида уй-жой ёки квартира билан таъминлаш ҳақида гап борганда уларнинг тақсимоти ҳақида ҳам гапириб ўтиш ўринли бўлади. Бу масалада касаба союз комитетлари ҳали етарлича тартиб ўрнатганлари йўқ. Область касаба союз комитетлари сўнгги текширишда мингта ташкилотни қамраб олдилар. Шулардан 224 та корхона ва ташкилотда турли хил қоида бузишлар аниқланди.

— Бизнинг корхонада,— деди музокарада сўзга чиққан «Электрохимпром» ишлаб чиқариш бирлашмаси касаба союз комитети раиси Ю. Жоналиев.— 1247 киши квартира учун навбатда турибди. Ҳар йили шаҳар ижроия комитетидан маълум миқдорда квартира олаяпмиз. Лекин қўлдан берганга қуш тўймайди, дейишади. Қўлимизда пул бор, пудратчи керак. 1988—1990 йилларда Чирчиқ шаҳрида уйсозлик комбинати қурилиши керак эди. 1988 йил ҳам ўтиб кетди, бу қурилишдан ҳали дарак йўқ. Корхонамизга шаҳар чеккасидан шахсий уй-жой қуриш учун 300 гектар ер ажратилди, санэпидстанция эса уй қуришга рухсат бермаяпти.

— Ёшлар уй-жой комплекси қуришда анча тажриба тўпладилар, деди область комсомол комитетининг секретари М. Мирхўжаев,— Бу йил юз оила уй-жой билан таъминланади. Бизга ҳар томонлама ёрдам керак. Саккизта ташкилий комитет икки-уч йилдан бери комплекс қуриш учун ер ололмай сарсон бўлиб юрибди. Бекобод металлургия заводи ёшлари ер сўраб кўп ташкилотларга мурожаат қилдилар. Область агросаноат комитетининг аралашуви билан уларга «Коммунизм» колхозидан ер ажратиб берилди. Кейинроқ эса бу ерга уйлар қуриш мақсадга мувофиқ эмас, деган жавобни олдилар.

Пленумда ишчи назоратини кучайтириш тўғрисида ВЦСПС Президиуми қабул қилган қарор областда қандай бажарилаётганлиги ҳам муҳокама қилинди. Бу ҳақда область касаба союзлари Советининг секретари Д. М. Ғуломова ахборот берди.

Тошкент шаҳри ва областида савдо, умумий овқатланиш муассасаларининг ишини тартибга солиш мақсадида 4357 ишчи комиссияси тузилган. Улар 13 минг 652 савдо шохобчасини ўз назоратига олган. Комиссиялар дастлабки кунларданоқ камчиликлар, суиистеъмоллик фактларини очиб ташладилар. Октябрь-ноябрь ойларида ишчи назорати комиссиялари аниқлаган камчиликлар бўйича 52 нафар магазин мудири вазифаларидан четлаштирилди, 360 нафар сотувчи жазоланди, ўн нафар ходим иши тергов органларига топширилди. Лекин кейинги пайтда назорат бироз сусайди.

Шанба ва якшанба кунлари комиссиялар умуман ишламаяпти. Кўпгина магазинларда комиссия аъзоларининг рўйхати йўқ, навбатчилар ва уларнинг телефон номерлари ҳеч қаерга ёзиб қўйилмаган. Текширув якунлари вақтида кўриб чиқилмайди. Чиноз районидаги «Мингчинор» матлубот жамиятига қарашли 21-магазинда назоратчилар 7342 сўмлик камёб молларнинг яшириб қўйилганлигини фош этган эдилар. Ҳозиргача савдо ходимларига қандай жазо чоралари кўрилганлиги ҳақида ҳеч нарса маълум эмас.

Пленумда ишчи назорати аъзоларига ягона ҳужжатлар тайёрлаб бериш, комиссия аъзоларининг ҳар ойда бир марта савдо раҳбарлари билан учрашувлар ташкил этиб туриш, ишчи назоратини пассажир транспортида ҳам қўллаш зарур деган таклифлар ўртага ташланди.

Муҳокама қилинган масалалар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилинди.

А. ҒУЛОМОВ.

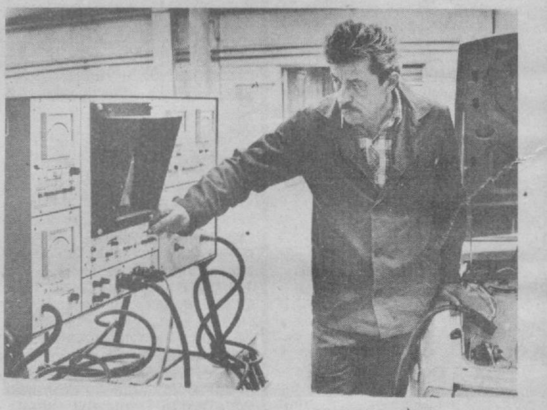

✦ ПОЙТАХТНИНГ Янгиобод массивида Москвадаги «Москвич» автомобиль заводига қарашли техника хизмати кўрсатиш станцияси ишга тушди. СУРАТДА: автослесарь Ёқуб Умаров диагностика аппарати ёрдамида «Москвич» автомашинасининг ҳолатини текширмоқда; комплексдаги хизмат кўрсатиш постларининг бирида.

М. Нуриддинов фотолари.

Паркент янгиликлари

Хизмат турлари кўпаймоқда

✦ РАЙОН марказида комплекс қабул қилиш пункти ўз фаолиятини бошлади. Бундан ташқари машинкада ёзиш ва нусха кўчириш, косметика кабинети, аёллар сартарошхонаси ишлаб турибди. Ҳозирги кунга келиб, район бўйича хизмат кўрсатиш шохобчалари сони 77 тага етди.

●

Икки кооператив

✦ Район шаҳар ва қишлоқларида ўз шахсий жамғармаси ҳисобига якка тартибда уй қураётганлар сони йилдан-йилга ортиб бормоқда. Албатта, қад кўтарган уй-жойларга электр симлари тортиш, монтаж қилиш ҳар кимнинг ҳам қўлидан келавермайди. Мана шуни ҳисобга олган ҳолда янги «Люкс» кооперативи ташкил этилди. Н. Задеренко бошчилигидаги кооператив аъзолари Б. Эштоев, Б. Бессарабов, Г. Абдувалиевлар буюртмалар асосида кишилар ҳожатини чиқаришмоқда.

Шунингдек, район аҳолиси «Газчи» кооперативи хизматидан ҳам мамнун.

Т. ДУСМАТОВ.

МУДОФАА-ОММАВИЙ ИШЛАРНИ ТАКОМИЛЛАШТИРАЙЛИК

• ДОСААФ ташкилотларида

ДОСААФ область комитетининг бўлиб ўтган пленумида XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси ҳамда КПСС Марказий Комитетининг июль Пленуми (1988 йил) қарорларининг мудофаа жамияти ташкилотларида бажарилиши муҳокама қилинди. Область ДОСААФ комитети раиси Ю. Утенков ва бошқа сўзга чиққан нотиқлар мамлакатимизда амалга оширилаётган қайта қуриш жамиятнинг комитетлари, автомактабларини ҳам четлаб ўтмаётганлигини, бу жараён область мудофаа ташкилотларидаги муҳитни соғломлаштириш ва ушбу соҳадаги фаолиятни яхшилашга олиб келаётганлигини таъкидлашди.

Оржоникидзе районининг «Цементтеплострой», Тошкент бирлашган авиаотряди, Тошкент районидаги Ильич номли колхоз бошланғич ташкилотларида ёшлар билан самарали иш олиб борилмоқда.

Аммо шу билан бир қаторда мудофаа-оммавий ишда кўпгина ҳал қилинмаган масалалар, муаммолар ҳам йўқ эмас. Ушбу ҳол билан эса бундан буён келишиб бўлмайди. Пленум иштирокчилари ана шулар ҳақида сўз юритишди.

Масалан, ДОСААФнинг Бекобод автомактабида СССР Қуролли кучларига мутахассислар тайёрлаш анча оқсамоқда. Классслар ёмон жиҳозланганлиги, автодром ва бошқа объектлар керакли асбоб-ускуналар билан таъминланмаганлиги программани ўзлаштиришда қийинчиликлар туғдирмоқда. Ушбу мактабда таҳсил олган курсантларнинг билими «қониқарли» баҳодан нарига ўтмаяпти. Собир Раҳимов район спорт-техника клуби бошлиғи Е. Лумельскийнинг докладида эса халқ хўжалигига мутахассислар тайёрлаш, техник ҳамда ҳарбий-амалий спорт турларини ривожлантиришдаги камчиликлар кўрсатиб ўтилди.

Дарҳақиқат, область ДОСААФ ташкилотларининг «ВС» категориясидаги ҳайдовчиларни тайёрлаш бўйича тўққиз ойлик плани бор-йўғи 58 процентга бажарилган. Агарда комитет, автомактаб ҳамда спорт-техника клублари ушбу соҳада конкрет чора-тадбирлар кўрмасалар бундан кейинги ишларни ўнглаш қийин бўлади.

Шу билан бир қаторда областимизнинг кўпгина ташкилотларида йўл транспорт ҳодисалари ҳамон учраб турибди. Хусусан ўтган йили Ленин ҳамда Киров районлари спорт-техника клубларида ана шундай ҳоллар содир бўлди. Унинг асосий сабаби йўл транспорт ҳодисалари профилактикаси бўйича олиб борилаётган ишларнинг қониқарсизлигидир.

Текширишлар шуни кўрсатмоқдаки, кўпгина ҳолларда ўқув ишлаб чиқариш мастерлари бўлажак машғулотларга тайёргарликсиз келишмоқда, графиклар номигагина тузилмоқда. Айрим мастерлар эса ўз иш планларига ҳам эга эмаслар.

Собир Раҳимов райони спорт-техника клубида тўққиз ой мобайнида спортни ривожлантириш учун 6 минг сўмдан зиёд маблағ ажратилишига қарамай спортчилар тайёрлаш бўйича тузукроқ натижага эришилгани йўқ. Бунга фойдаланилаётган техниканинг эскилиги сабабчидир. Масалан, мусобақаларда иштирок этаётган мотоцикллар ҳатто финишгача ҳам етиб бора олмаяпти.

Кўпгина ДОСААФ ташкилотларида техник ва амалий ҳарбий спорт турлари бўйича тўгарак, секциялар йўқлиги афсуслантиради. Шунингдек, пленумда ДОСААФ ишидаги камчиликларни бартараф этиш йўл-йўриқлари ҳам айтиб ўтилди. Унда аввалломбор бошланғич ташкилотларга ёрдам бериш, уларда керакли ўқув моддий базасини яратиш лозимлиги айтилди. Область, шаҳар ва район комитетларига мудофаа-оммавий ишнинг сустлиги сабабларини чуқур ўрганиб чиқиш, меҳнат ва ўқув коллективларини моддий таъминлаш, уларнинг мустақиллигини янада ривожлантиришга ҳар томонлама ёрдам бериш лозимлиги таъкидланди.

С. КУКУШКИН.

ПАХТАЧИЛИКДА — ИНТЕНСИВ ТЕХНОЛОГИЯГА КЕНГ ЙЎЛ

ОБЛАСТЬ ПАХТАКОРЛАР СОВЕТИНИНГ 1989 ЙИЛДА КОЛХОЗ ВА СОВХОЗЛАРДА ПАХТАЧИЛИКНИ ИНТЕНСИВЛАШТИРИШНИ ЯНАДА КЕНГ ЖОРИЙ ЭТИШ БЎЙИЧА

ТАВСИЯЛАРИ

ОБЛАСТЬ пахтакорлари КПСС XXVII съезди, XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси қарорларини амалга ошира бориб, ўн иккинчи беш йилликнинг учинчи йилини муваффақиятли якунлаш учун бир мунча ишларни амалга оширдилар.

Колхоз ва совхозларда пахта етиштиришнинг интенсив технологияси кенг жорий этилмоқда. Қабул пунктлари ўз вақтида ишга шай қилиб қўйилди. Бу тадбирларнинг амалга оширилиши далаларда мўл ҳосил етиштириш, теримни уюшқоқлик билан ташкил этиш ва давлатга пахта хом ашёси сотиш бўйича зиммага олинган социалистик мажбуриятни муваффақиятли адо этиш имкониятини берди. Тайёрлов пунктларига 408,2 минг тонна пахта жўнатилди. Бу планга нисбатан деярли 110 процентни ташкил этади.

Ялпи тайёрланган пахтанинг 300 минг тоннага яқини, яъни 73,4 проценти машиналарда терилди. Битта пахта териш машинасининг унумдорлиги 103 тоннага етди. Бу 1987 йилдагидан 36 тонна кўп демакдир. Областда 6 кун давомида қабул пунктларига 5 процент ва ундан ошириб пахта топшириб турилди.

Ўтган йилнинг дастлабки иқтисодий ҳисоб-китоб якуни шуни кўрсатади-ки, 1987 йилдагига нисбатан 1 центнер пахтанинг таннархи 10 процентга камайди. Ишлаб чиқариш харажатлари қисқарди. Маҳсулотни реализация қилиш ҳисобига олинадиган даромад ўсди. Фойда 8,7 миллион сўмга кўпайди.

Эришилган натижалар пахтачиликда интенсив технологияни кенг жорий этишнинг афзалликларини кўрсатиб турибди.

Бу йил область агросаноат комплекси олдида мураккаб вазифалар турибди. Тошкент шаҳри ва области аҳолисини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъмин этишдек масалани ҳал этиш зарур. Бунинг учун эса ишлаб чиқаришга интенсив технология, янги услуб ва методларни, комплекс механизацияни кенг жорий қилиш, шунингдек, хўжалик механизмини такомиллаштириш ва илмий ютуқларни жорий этиш асосида қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштиришни анча кўпайтириш зарур.

Белгиланган программани бажариш учун комплекс тадбирларни жорий этиш ҳисобига оз майдонга экилган пахтадан пландаги кўзда тутилган ялпи ҳосилни йиғиштириб олишга қаратилган тадбирлар кўрилиши керак. Интенсив технологияни жорий этиш ҳисобига ҳосилдорликни ошириш талаб этилади. Шундай қилинса, пахтадан бўшаган майдонларга чорва учун озуқа, сабзавот ва картошка экинлари экиш мумкин бўлади.

«Қишлоқ ҳақиқати», «Сельская правда» газеталарининг ўтган йил 6 декабрь сонида Ўрта Чирчиқ районидаги Охунбобоев номли колхозининг раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони М. Рўзматов, Янгийўл районидаги «Коммунизм» колхози раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони М. Исматовларнинг босилган очиқ хатида қишлоқ хўжалигини, хусусан пахтачиликни бундан буён янада интенсивлашнинг конкрет йўл-йўриқлари кўрсатиб берилди.

1989 йилда ўтган йилги эришилган ютуқларни мустаҳкамлаш ва пахта етиштиришнинг барқарорлигини таъминлаш мақсадида қуйидаги тадбирларни амалга ошириш тавсия этилади.

Ҳар бир хўжаликда пахта етиштириш бўйича ишлаб чиқариш бўлинмаларини шакллантиришга қаратилган ташкилий тадбирлар амалга оширилиши керак. Бунда бригада, оила, ижара пудратларини кенг жорий этиш кўзда тутилади. Бу коллективлар билан шартнома асосларида ва бошқа норматив ҳужжатлар бўйича иш юритилади. Сарф-харажатнинг чек системаси қўлланилади. Бу усул харажатларни назорат қилиб бориш имкониятини беради. Ишни ташкил этишнинг бундай услуби меҳнат коллективларида обдон муҳокама қилиниши лозим. Барча районлар ва хўжаликларда ўрта бўғин кадрлари, бригада бошлиқларининг қишки ўқуви ташкил этилиши керак. Бунда асосий диққат-эътиборни меҳнатни ташкил этиш ва ҳақ тўлашнинг ижара, коллектив, оила пудратини қўлланишга, пахта етиштириш ва уни йиғиб-териб олишда интенсив технология омилларини такомиллаштиришга қаратиш зарур.

Пахтадан эртаги, сифатли ҳосил етиштириш учун индустриал технология талабларига мувофиқ барча агротехник тадбирлар ўз вақтида ва юксак савияда амалга оширилиши керак. Шунингдек, янги йилда мўл ҳосил етиштиришга мустаҳкам замин яратиш мақсадида қишки комплекс тадбирлар сифати доимий диққат-эътиборда бўлиши муҳимдир.

Об-ҳаво қулай келганлигидан фойдаланиб, ерларни капитал ва жорий текислаш, экин майдонларининг мелиоратив ҳолатини яхшилаш, ерга маҳаллий ўғит солишда картограммага амал қилиб, тупроқнинг ҳосилдорлигини оширишга эришиш зарур.

Сифатли уруғлик, ярим ҳосил. Буни унутмаслик керак. Бу талаб пахта тозалаш заводлари зиммасига катта масъулият юклайди. Улар уруғликни тайёрлаш вақтида чигитнинг шикастланишига йўл қўймасинлар. Ана шу мақсадда уруғлик чигитларни саралаш, дорилаш ва бошқа ишлов бериш жараёнларида илмий жиҳатдан ишлаб чиқилган методларни кенг қўлласалар 1 класс уруғлик тайёрлаш имкониятини беради. Чигит экиш пайтида алмашлаб экиш тартибига қатъий риоя қилинсин. Асосий майдонларга IV—V тип тола берадиган чигит навларини экиш тавсия этилади.

1989 йилда уруғлик пахта учун энг яхши ҳосилдор далалар ажратиш мақсадга мувофиқдир. Ўз навбатида бу майдонларда экиш учун энг юқори навли, касалликларга чалинмаган уруғлик чигитлар ажратиб берилсин. Улар етарли миқдорда бўлиши керак. Юқори сифатли уруғ тайёрлаш учун ҳамма имкониятлар ишга солиниши зарур. Уруғлик пахтани давлатга сотишдан олдин ҳамма ерда бу хом ашё қуёш нурида қуритиб олиниши шарт.

САИМЭ базасида 1989 йилнинг 1 январига қадар хўжаликлар раҳбарлари ва инженер хизмати мутахассислари, ремонт ишлаб чиқариш корхоналари раҳбарларининг ўқуви ташкил этилиб, пахтачиликда қўлланиладиган янги машина ва механизмлардан ёққанлари ва зарур, деб топилганларини хўжаликларнинг раҳбарлари заводлар, тайёрловчилар билан бевосита шартнома асосида алоқа ўрнатиб, олишлари мумкин. Бунинг учун буюртмалар бериш керак, холос. Ғўза поясини майдалаб ерга сочиб кетадиган машиналар ҳам бор. Бундай машиналар ҳам етказиб берилиши мумкин.

Терим мавсуми бошлангунга қадар корхоналар базасида курслар ташкил этилади. Бу курсларда механизаторлар ўз малакаларини оширадилар. Пахта териш машиналари механик ҳайдовчилари ҳам ана шундай курслардаги машғулотларга жалб этилиши зарур.

Область агросаноат комитети хўжаликларнинг запас қисмларга бўлган талаб ва эҳтиёжларини яна бир бор аниқлаб олишлари, ва тайёрловчи заводлар билан ҳамкорликда иш юритиб, зарур запас қисмларни ўз вақтида тайёрлаб, колхоз-совхозларга тўғридан-тўғри шартномалар асосида, етарли миқдорда етказиб берилишини таъмин этишлари талаб этилади. Мавжуд барча пахта териш машиналарини юксак унумли таркибий шпинделлар билан таъмин этиш ғоят муҳим вазифа эканлигини кўзда тутиш зарур. Ҳамма ерда пахта етиштириш ва йиғим-терим даврида ишлатилган барча техникаларни текширишдан ўтказиш, уларнинг ишга қай даражада яроқли эканлигини белгилаш, шу билан бирга терим техникаси паркини битта пахта териш машинасига 35—40 гектардан ер тўғри келиши ҳисобидан кўпайтириш талаб этилади. Бу тадбирнинг амалга оширилиши машина терими салмоғини 75 процент ва ундан кўпроқ бўлишини таъминлашга ёрдам беради.

Барча қишлоқ хўжалиги техникаси, уларга техник хизмати кўрсатиш ва трактор аппаратлари ёрдамида дефолиация қилиш учун ёнилғи билан таъминлашга хизмат қилувчи техникани тайёрлаш суръатини кучайтириш ва иш сифатини яхшилаш ҳам долзарб масаладир. Шу мақсадда ҳар бир колхоз ва совхозда қўшимча ремонт бригадалари ва звенолари ташкил этиш, ремонт ишларига барча механизаторларни жалб қилиш, уларнинг унумли ва сифатли ишлашлари учун зарур шарт-шароитларни муҳайё қилиб қўйиш хўжалик раҳбарлари, мутахассисларнинг кечиктириб бўлмайдиган вазифасидир.

Бу ишни амалга оширишда Ўрта Чирчиқ районидаги Охунбобоев номли, Ким Пен Хва номли колхозларнинг тажрибаларини кенг қўлланиш катта фойда келтиради. Мазкур хўжаликларда тракторлар, терим техникалари ва бошқа қишлоқ хўжалик машиналари уларнинг мавсум давомида қачон ва қай маҳалда фойдаланиб бўлинишига қараб, ремонт ишлари йил давомида ташкил этилади.

Вазифа 1989 йил 1 февралга қадар тупроқни қайта ишлайдиган ва экишдан фойдаланиладиган техникалар ремонтини ва мавсумга созлашни туғаллашдан иборатдир. Шунга эришиш керакки, экиш мавсуми бошлангунга қадар бундай техникалар ремонт сифати пухта текширилиб, қабул қилиб олинсин. Энг яхши экиш агрегатлари конкурси ўтказилсин.

Шунингдек, 1 августга қадар терим техникаси барча комплексини тайёрлашни ниҳоясига етказиш ҳам муҳим вазифадир. Терим машиналари аппаратларини ремонт қилишда агрегатларни тўла равишда таркибий шпинделлар билан ишлашига ўтказишга эришиш муҳимдир.

Колхоз ва совхозларда, районларда терим машиналари ва транспорт воситаларини мавсумга пухта созлаганлиги учун конкурслар ўтказилади. Бу ишга САИМЭ ва бошқа илмий муассасалар мутахассислари жалб этилади. Тайёр бўлган барча техникалар сифати кўздан кечирилиб, акт бўйича қабул қилиб олинади.

Экиш мавсуми ва йиғим-терим бошлангунга қадар экиш агрегатлари ва пахта териш машиналарини тажрибали механизаторлар билан таъминлашни ниҳоясига етказиш керак. Барча районларда энг яхши механик-ҳайдовчилар конкурси ўтказилади, етиштирилган барча пахта ҳосилини қисқа муддатларда ва нобуд қилмасдан ҳамда ўз вақтида сифатли қилиб териб олиш мақсадида механик-ҳайдовчиларнинг слётлари ташкил этилади.

Машиналарга техник хизмат кўрсатиш ва профилактика ремонт ишлари, шунингдек, ёқилғи-мойлаш материаллари билан таъминлаш бевосита иш жойларида кўчма устахоналар ва заправка агрегатлари кучи билан амалга оширилади.

Илғор хўжаликларнинг тажрибаси шуни кўрсатмоқдаки, янги иқтисодий механизмни кенг қўлланиш, меҳнатни ташкил этишнинг пудрат усулларини жорий этиш техникаларидан самарали фойдаланиб, етиштирилган барча ҳосилни четдан ҳашарчилар жалб этмасдан ўз меҳнат ресурсларидан фойдаланиб йиғиб олиш имкониятини беради. Ана шу ижобий тажрибани кенг оммалаштириш ғоят муҳим вазифамиздир.

Пахтачиликда гербицидлар ва заҳарли химикатлардан фойдаланиш, атроф-муҳитга ёмон таъсир кўрсатади. Тупроқнинг структурасига зиён етказади. Ана шуларни ҳисобга олган ҳолда: заҳарли химикатлар, гербицидлардан фойдаланишни қисқартириш, ўсимликни қишлоқ хўжалик зараркунандалари ва касалликлардан ҳимоя қилишда, хусусан пахтачиликда биологик методлардан кенг фойдаланиш тавсия этилади. Фойдали ҳашарот, кушандалар ишлаб чиқаришда биология лаборатория тармоғини кенгайтириш, микробиологик препаратларни қўлланишга катта эътибор бериш талаб этилади.

Ҳамма ерда минерал ўғитларни тупроққа солиш ва фойдаланишда агротехник картограммаларда кўрсатилган тартиб нормаларига қатъий риоя қилиш ҳар бир килограмм азот ҳисобига кам деганда 15—16 килограммдан пахта ҳосили олишга эришиш муҳим вазифадир.

«Ташоблсельхозхимия» зиммасига 1989 йилнинг биринчи ярим йиллигида хўжаликларга зарур миқдордаги дефолиантлар (хлорат магний, дропп) етказиб беришни таъминлаш вазифаси юклатилади. Ҳамма ерда дефолиацияни трактор аппаратлари ёрдамида ўтказиш керак. Бунинг учун барча керакли техникалар 1 августга қадар тайёрлаб қўйилган бўлиши шарт.

Пахта заводлари, тайёрлов пунктларини ремонтини барвақт туғаллашга эътиборни кучайтириш зарур. Пахта тайёрлаш мавсумида колхозлар, совхозлардан тайёрлов пунктларига талаб қилинган миқдорда ишчи кучлари юборилсин. Ана шунда пунктларни тўла равишда ишчи кучи билан таъминлаш мумкин бўлади.

Ўтган йили «Пискент» совхозига эксперимент тариқасида пахта пункти ўтказиб берилди. Хўжалик зиммасига пахтани тайёрлаш, сақлаш ва қайта ишлаш вазифаси юклатилди. Хўжалик бу ишнинг уддасидан чиқди. Қўшимча 301 минг сўм фойда олди. Колхоз ва совхозларда меҳнатни ташкил этишнинг бу формасини кенг оммалаштириш зарур, деб ҳисоблаймиз.

Пискент районидаги Охунбобоев номли колхоз ва бошқа хўжаликларда қуритиш, тозалаш цехларининг қурилиб ишга туширилиши ҳар қандай об-ҳаво шароитида ҳам сифатли пахта тайёрлаш ва топшириш имкониятини берди. Тошкент область агросаноат комитетига бу илғор тажрибани амалга оширишда барча хўжаликларга ёрдам бериш вазифаси юклатилади.

Область пахтакорлар Совети экиш олди мавсуми ва йиғим-терим бошланиши олдидан ўтказиладиган Советларида пахта етиштиришни интенсивлаштириш ва технологияни такомиллаштириш масалаларини мунтазам муҳокама қилиб бориши керак. Бу масалалар юзасидан тегишли тавсиялар ишлаб чиқиб, область агросаноат комитети коллегияси қарори асосида унга қандай амал қилинаётганлигини назорат қилиб бориш зарур.

Бу тавсиялар область пахтакорлар Советининг 1988 йил декабрь ойида бўлиб ўтган кенгашида муҳокама этилиб, қабул қилинган.

• Олимлар таклифи •

ТОШКЕНТНИНГ «ҚИЗИЛ КИТОБИ»НИ ЯРАТАЙЛИК

БУНДАН 25 йил муқаддам Москва Совети шаҳар тарихининг «Қизил китоби»ни яратиш бўйича махсус комиссия тузилган эди. Бу комиссияга олимлар, партия, совет, комсомол ва бошқа жамоат ташкилотлари вакиллари аъзо бўлишди. Улар шаҳар тарихи билан боғлиқ кўчалар номини сақлаб қолиш, ёдгорликларни асраш ва ташвиқ этиш бўйича катта ишларни амалга оширишди.

Яқинда «Московская правда» газетасида Москва «Қизил китоби» лойиҳаси умумшаҳар аҳли муҳокамаси учун эълон қилинди. Лойиҳада кўчаларни тарихий қимматга лойиқ номларини сақлаб қолишнинг асосий принциплари ўз аксини топган. Комиссия узоқ йиллар давомида изчиллик ва қунт билан ўрганиш асосида яратган «Қизил китоб» лойиҳасида Москванинг тарихий аҳамиятга эга кўчалари, майдонлари номлари қуйидагича мавзуларга бўлинган:

1. Тарихий-революцион номдаги кўчалар; Декабристлар, Коммуна майдони, Биринчи Май, Спартак кўчалари ва бошқалар.

II. Улуғ Ватан уруши билан боғлиқ номлар: Гвардиячилар, Мудофаа, Халқ қўшини, Партизан, Ғалаба кўчалари ва бошқалар.

III. Совет даврида пайдо бўлган ва тарихий аҳамиятга эга номлар: 8-Март, Коминтерн, Космонавтлар кўчалари, Тинчлик проспекти, Олимпия қишлоғи ва ҳоказо.

IV. Москва территориясига кирган кўҳна слободалар номлари асосида қўйилган номлар: Воронцов, Мўйначилар, Қуролсозлар муюлиши, Овчилар, Егорлар, Таганка кўчалар ва ҳоказо.

V. Москва территориясига кирган аҳоли пунктлари номлари бўйича қўйилган ном (қадимги даврдан то XVIII асргача). Алтуфьев шоссеси, Бескудников бульвари, Богородск шоссеси, Грузинск кўчаси, Очаков кўча ва шоссеси, Перовск кўчаси, Тушинск кўчаси, Коровинск шоссеи ва ҳ. к.

VI. Табиат билан боғлиқ пункт ва жойлар номларига кўра қўйилган номлар (XVIII, XIX ва XX асрлар): Воронцов ҳовузлари кўчаси, Горохов муюлиши, Краснопрудная кўчаси, Рибинск кўчаси, Черное озеро кўчаси, Ширяево поле кўчаси, Дубовая рошча кўчаси, Паромная; Церковная Горка кўчалари, Зелений проспект ва ҳоказо.

VII. Тарихий бинолар, муассасалар, иншоотлар номларига қўйилган атамалар: Аптекарск, Ботанический, Бродников, Горднер, Конний муюлишлари, Почта кўчалари, Таможенний проезди, Архив муюлиши, Сарой аллеяси, Институт муюлиши, Театральная аллеяси, Чугунние ворота кўчаси, Авиамоторная кўчаси ва ҳ. к.

VIII. Аҳоли турмушига сингиб ўрнашиб қолган эски Москва кўчалари номлари: Арбатец, Башилов, Барабанний, Бригадирский кўча ва муюлишлари, Разгуляй майдони, Княжнин кўчаси, Граф муюлиши, Дашков, Евдоков муюлишлари, Элчилар муюлиши, Татишчев кўчаси ва бошқалар...

IX. Шаҳар ривожи ва унинг истиқболини ифодаловчи номлар: Госпитальний, Бутирский, Семеновский, Золоторожский, Лефортовский, Краснопресненский заставаси, Глубокий муюлиши, Московская малая кўчаси, Московский проспекти, Новая дорога кўчаси, Загородное шоссеси.

РСФСРда хизмат кўрсатган маданият ходими, Москва Кремли реставрацияси лойиҳасининг бош архитектори Алексей Васильевич Воробьев «Қизил китоб» аҳамиятига тўхталиб шундай дейди:

— Олимлар, санъатшунослар томонидан кўҳна маданиятимиз ва бизнинг ёдгорликлар ҳақида улкан маълумотлар тўпланган. Эндиликда шундай муаммо кўндаланг бўлмоқда: бу маълумотларни қай тариқа ҳар бир рус кишисининг мулкига айлантириш керак? Болалигиданоқ онгига етиб борсин, деймиз. Бу эса ёдгорликларнинг сақлаб қолинишига кафолат бўлади. Чунки инсон қалбига сингган ва дилига яқин нарсани хароб қилмайди. Уни ўз ҳолига ташлаб қўймайди.

Жуда маъноли ва адолатли фикр! Хўш, энди биз бу ҳақда ўйлаб ана шу фикрни Тошкентимизга татбиқ қилиб кўрайликчи! Ватанимиз пойтахти Москва барпо этилганининг IX асрига қадам қўйган шаҳар бўлгани ҳолда шундай ибратли ишларнинг марказига айланган. Аммо ўзининг 2 минг йиллик тарихига эга Тошкентда шунга ўхшаш жонкуярлик борми деган савол туғилиши табиий, албатта.

Тошкентнинг икки минг йиллик юбилейи олдидан талай ишлар қилинди. Юбилей муносабати билан археологик тадқиқотлар, янги асарлар яратилди, ёдгорликларни таъмирлаш, кўргазмалар, музейлар барпо этиш тадбирлари амалга оширилди. Газета, журналларда янги рубрикалар очилди, эшиттиришлар, кўрсатувлар юбилей олди тадбирларини ёритди. Жамоатчилик Ўзбекистон пойтахти ҳақида кенг тасаввурга эга бўлиб шаҳар тарихидан хабардорлиги кенгайди.

Юбилей ҳам ўтди. Кейин ҳамма нарса тинди. Ҳатто газеталардаги рубрикалар ҳам саҳифалардан тушиб кетди. «Тошкент оқшоми» изчил бераётган «Тошкент тарихини биласизми?» «Тошкент таронаси» рубрикалари ҳам кўринмай қолди. Ёдгорликларга қизиқиш ҳам назардан тушди. Хуллас, барча соҳалардаги кампаниячилик, штурмчилик бу соҳада ҳам яққол кўринди.

Москва «Қизил китоби» лойиҳасига эътибор бердингизми? Нега ана шундай ишни Тошкентда, Бухоро, Самарқанд ва бошқа шаҳарларда қилиш мумкин эмас? Ана шу ҳақда, яъни шаҳарларимиз кўчалари, тарихий жойлари, ёдгорликларининг «Қизил китоби»ни яратиш фурсати келмадими?

Тошкентдаги қадимий майдонлар, даҳалар, кўчалар номларига эътибор берганмисиз? Бу номлар чиндан ҳам шаҳар қиёфасини, тарихини, бугунги тараққиёти ва келажагини ўзида аниқ намоён этадими? Тошкент шуҳратини оширган, уни элга танитган ва ривожига ҳисса қўшган тарихий шахслар номини абадийлаштирадими?

Шаҳар аҳолиси ўз тарихини эслатувчи обидаларга етарли эътибор берадими ё аниқроғи ўз тарихини биладими? Биз кўпроқ ёшларни назарда тутаяпмиз.

Тарих дарслари шуни кўрсатадики, кўп ёшлар ҳатто ўз кўчалари номига қўйилган кишилар кимлигини ҳам билишмайди. Масалан, Бобожонов, Узоқов, Хўжаев, Мирсолиҳов кўчаларида яшовчилардан сўраб кўринг-чи, синов тариқасида.

Қиссадан ҳисса шуки, биз Москва намунасидан ибрат олиб шаҳримиз «Қизил китоби»ни яратсак, бу ишга кенг жамоатчиликнинг диққатини жалб қилсак. Албатта, айнан кўчирма бўлиши шарт эмас. Москва Тошкентга қараганда анча ёш шаҳар. Пойтахтимиз тарихи эса минг йилликлар ва улар билан боғлиқ кўп воқеаларга гувоҳ.

Биргина Калқовусни олинг. Унинг ибтидоси эрамиздан аввалги минг йилликдаги Эрон шоҳлари даврига тақалади. Шоштепа, Мингўрик, Оқтепалар-чи? Наҳот улар фақат археологлар мулки ва объектигина бўлиб қолаверади? Тошкентда халқ тарихи, озодлик учун кураши, революцион ва жанговар шон-шуҳратига оид қанчадан-қанча жойлар ва ёдгорликлар борки — улар кучли маърифий-тарбиявий аҳамиятга молик. Тарихни билиш — бу донишманд таъбири билан айтганда бугунги кунни тушуниш ва келажакни кўра билишдир. Тошкентнинг «Қизил китоби» ана шундай хайрли мақсадга хизмат қилади.

Ҳамдам СОДИҚОВ,
Меҳнат Қизил Байроқ орденли Тошкент Темирйўл транспорти инженерлари институти ўқитувчиси, тарих фанлари кандидати.

Озод РИЗАЕВ,
Тошкент Давлат Маданият институти, СССР халқлари тарихи кафедрасининг мудири, доцент.

РЕДАКЦИЯДАН: Мақола авторлари жуда муҳим муаммони кўтаришган. Тошкент-тарихий ва маданий ёдгорликларга бой бўлган жуда кўҳна шаҳардир. Ундаги ҳар бир кўча, ҳар бир ҳайкал ёки мачит, мадрасанинг қурилиши зарурати ва моҳияти билан боғлиқ тарихий фактлар бор. Маданий меросимизга бўлган ҳурмат ва эътибор ана шу ёдгорликларни қанчалик авайлаб асрашимиз билан белгиланади. Таклиф қилинаётган «Қизил қитоб» Тошкентнинг тарихий ўтмишини, унинг архитектура ёдгорликларини, аждодлардан қолган бой маданий меросини кўҳна халқ тарихи сифатида яхлит комплекс яратиш ишига хизмат қилади, деб ҳисоблаймиз. Бу масалага манфаатдор бўлган муассаса, ташкилотлар, тарихчи олимлар, архив органи ва музейларнинг активлари, шаҳар Советининг ижроия комитети, қолаверса кенг жамоатчилик ўзаро ҳамкорликда бу таклифни муҳокама қилиб бир қарорга келсалар жуда ўринли бўларди.

ИЛҒОР ТАЖРИБАЛАР — ОММАГА

(ҚИШЛОҚ МУХБИРЛАРИ ХАТЛАРИГА ОБЗОР)

ОБЛАСТИМИЗ пахтакорлари 1988 йил қаҳрамонона меҳнат қилиб мўл ҳосил етиштирдилар ва давлат план-мажбуриятларини ортиғи билан бажардилар. Айни кунларда келгуси ҳосилга тайёргарлик кўриш қизғин бормоқда. Бу ҳақда редакциямиз агросаноат бўлимига хатлар келиб турибди. Буларда илғорлар мадҳ этилади, янги режалар ўртоқлашилади.

«Механизатор Э. Қўчқоров ва Р. Ҳамзаевлар, — деб ёзади **Т. Зокиров,** Бўка районидаги «Партия XX съезди» колхозидан, — теримда жонбозлик кўрсатган эдилар. Ер ҳайдашда ҳам намуна бўлдилар».

Пискентлик **И. Сиддиқов,** оққўрғонлик **Қ. Ражабов,** чинозлик **О. Нурушев,** бекободлик **М. Нортожова** ва бошқалар ҳам илғор коллективлар эришган ютуқларининг «сири» ҳақида фахрланиб ёзишган.

Чиноз районидаги «Партия XXIV съезди» совхозидан мактуб йўллаган **Т. Имомов** Ҳаким Маматмуродов бошлиқ оилавий звено аъзоларининг бу йил 50 гектар майдонда деҳқончилик қилганликлари, ҳосилдорликни 28 центнерга, ялпи ҳосилни 140 тоннага етказганликлари, ҳамма хом ашё биринчи сортга сотилганлигини айтган. «Бу — дейди у, — меҳнатни ташкил этишнинг янгича усули дадил жорий этилганлиги шарофатидир».

Отажон Худоёровнинг хатида эса Чиноз районидаги Энгельс номли колхознинг Абдували Машрапов бошчилик қилаётган бригадаси аъзолари Жамила Икромова, Саодат Оқмаметова, Омина Ҳолдорова, Гулнора Уматалиевалар кузги-қишки тадбирларнинг сифатли бажарилиши учун зўр ғайрат билан ишлаётганликлари қайд этилган.

Коммунистик районидаги «Политотдел» колхозининг Ўринбой Мирсултонов етакчилик қилаётган бригадасининг деҳқонлари ҳам мўл ҳосилга пухта замин яратмоқдалар. Қишлоқ мухбири **Латифжон Мансуров**нинг хати ана шу ҳақдадир.

Кўпгина мактубларда ижара пудрати пахтачиликда ҳам ажойиб самаралар бераётганлиги алоҳида таъкидланади. Бунга **А. Абдураҳмонов** томонидан Пискент районидаги «Пискент» совхозидан ёзилган мақола мисолдир. Шунингдек, **Т. Шералиев, С. Ираҳмедов, Қ. Жумақулов** ўртоқлар ҳам турли мавзуларда хат-хабарлар йўллашган.

Редакция қишлоқ мухбирлари ўз мактубларида илғор тажрибалар, дала ва фермаларнинг фидойи кишилари эришаётган ютуқлар билан бирга агросаноатдаги тўсиқлар, муаммолар, йўл қўйилаётган камчиликларни асосли ва ишончли далиллар билан очиб ташлашга ҳам эътибор берадилар, деб умид қилади.

ХАЛҚАРО АҲВОЛ

СЎНГГИ СОАТДА

✦ РИМ. Пизадаги қулаётган машҳур минора ўтган йили ўз ўқидан яна 1,27 миллиметр қийшайди. Мазкур қадимий ёдгорликни кузатиб бораётган экспертлар группаси раҳбари Жузеппе Тоньолонинг хабар қилишича, бу минора сўнгги 60 йил ичида йилига ўрта ҳисобда худди шу ҳажмда қийшайган. Миноранинг оғиши баъзан бундан камроқ ёки кўпроқ бўлган. Агар шу ҳолат сақланиб қолса, минора қийшайган ҳолда яна 100—150 йил туриши мумкин, деб таъкидлади Жузеппе Тоньоло. Унинг сўзларига қараганда, ҳозирча минора ҳолати ташвиш туғдираётгани йўқ. Миноранинг оғиши йилига ўрта ҳисобда икки миллиметрдан кўпайгандагина хавотирланса арзийди.

✦ БОНН. Ғарб Совет Иттифоқининг қуролсизланиш борасидаги таклифларига аниқ жавоб бериши керак. Михаил Горбачевнинг тинчлик ташаббусларини оғизда табриклашнинг ўзигина етарли эмас. Шимолий Атлантика блоки аниқ чора-тадбирлар кўриш йўли билан қуролсизланиш жараёнига янги омил бағишлаши зарур. Германия социал-демократик партиясининг раиси Ханс-Йохен Фогель ДДП агентлиги мухбири билан суҳбатда шу ҳақда гапирди. НАТО, деди у, ҳамон Шарқнинг куч-қудратидан хавотирланмоқда, бунда, жумладан ҳужум авиацияси соҳасидаги ўз устунлигини унутиб қўймоқда. Фақат Совет Иттифоқи эмас, деб уқтирди Фогель, Ғарб ҳам қурол-яроғлар юкидан халос бўлишга муҳтождир. Шу сабабли Ғарб ҳам янгича фикрлашга амал қилмоғи лозим.

✦ КОБУЛ. Янги 1989 йилнинг биринчи куни Афғонистонда мамлакат қуролли кучлари бир томонлама ўқ узишни тўхтатишининг биринчи куни бўлди. Аммо, олинаётган хабарларга қараганда, 1 январь куни эрталаб «Афғонистон Ислом партияси»га кирадиган ҳукуматга қарши экстремистлар отрядлари Нангаҳор вилоятидаги бир қанча аҳоли пунктларини оғир тўплардан ўққа тутдилар. Шундан кейин Гошта уездидаги хавфсизлик постларига ҳужум қилдилар. Афғон бўлинмалари жавоб ўқи отишга мажбур бўлдилар. Исёнчилар талафот кўриб чекинишди.

(ТАСС, 2 январь).

✦ **ЧЕХОСЛОВАКИЯНИНГ таниқли фотографи Эрих Тилинек 80 ёшлик юбилейини нишонлади. У ўз фаолиятини 45 ёшида бошлаб, сурат олиш сирларини ўрганди, 80 номда китоблар нашр эттирди, ҳайвонларга ишқибоз бўлди.**

СУРАТДА: Эрих Тилинек ўз кутубхонасида.

ЧТК—ТАСС фотоси.

ПОРТУГАЛИЯДА НАРХ-НАВО ОШДИ

ЛИССАБОН, 2 январь. (ТАСС). 1 январдан бошлаб Португалияда хизмат кўрсатишнинг кўпгина асосий турлари қиймати ортди. Сув, электр ва газдан фойдаланганлик учун нарх 4 процентдан 8 процентгача кўпайди. Жамоат транспортида қатнов нархи, пул тўлаб юриладиган йўллар ва кўприклардан ўтганлик учун ҳақ ўртача 6 процент кўпайди. Португалия билан Мадейра ва Азор ороллари ўртасида қатнайдиган самолётларнинг авиабилети ҳам ошди. Оқ-қора тасвирли телевизорлар учун солинадиган солиқ 15,9 процент кўпайди. Эндиликда португалияликлар телефондан ва почта хизматидан фойдаланганлик учун кўпроқ ҳақ тўлай бошладилар. Кундалик газеталар баҳоси 12 процент қимматлашди. Нон-булка маҳсулотлари нархи 3,6 процент кўтарилганлиги сабабли кам таъминланган оилалар норози бўлишди.

ЯПОНИЯДА ЧАНҒИЧИ-РОБОТ ЯРАТИЛДИ

ТОКИО, 2 январь. (ТАСС). Жажжигина чанғичи кишиларни лол қолдириб, қор қоплаган тик қияликлардан шиддат билан учиб бормоқда. Слаломнинг мураккаб трассасидан ўтгандан кейин у аста-секин тўхтади, шундан сўнг рўпарамизда робот тургани маълум бўлди.

Бу янгилик Ниигата шаҳридаги «Дзиоэцу» педагогика институтининг профессори Мотииоси Миура томонидан яратилган. Бу «электрон чанғичи»га «Роботаро» деган ном берилди, унинг вазифаси чанғида учаётган спортчининг мураккаб ҳаракатларига «тақлид» қилиш ва чанғида пастликка учиб тушишнинг рационал программасини белгилашдан иборат.

ҲАЙДОВЧИЛАР ОРАСИДАГИ ИЧКИЛИКБОЗЛИККА ҚАРШИ КУРАШ ТЎҒРИСИДА

ВАШИНГТОН, 2 январь. (ТАСС). Янги йилнинг биринчи кунидан АҚШнинг бир қанча штатларида маст бўлиб машина ҳайдайдиганларга қарши кураш борасида янги, қатъийроқ қоидалар жорий этилди.

Си-Би-Эс телекомпаниясининг хабар беришича, масалан, Калифорния штатида бадмаст бўлиб машина ҳайдагани натижасида рўй берган аварияда етказилган зиённи қоплаш учун жарима солиниши мумкин. Нью Жерси штатида байрам кунлари қўшимча тарзда йўл полициясининг икки минг ходими навбатчиликка чиқади.

АҚШда маст бўлиб машина ҳайдаш жуда ўткир муаммо бўлиб турибди, бунинг натижасида ўтган йилнинг ўзидагина мамлакат йўлларида 23.632 киши ҳалок бўлди.

✦ **ПОЛЬШАЛИК Збигнев Трачнинг машҳур бўлиб кетишига унинг Чика лақабли қарчиғайи сабаб бўлди.**

СУРАТДА: овчи ўз қарчиғайи билан.

ЦАФ — ТАСС фотоси.

Биз ўзбек тилини ўрганаяпмиз

Пойтахтимизнинг Киров районидаги 97-ўрта мактабда болалар ўзбек тилини зўр ҳавас билан ўрганмоқдалар. Улар бу предмет бўйича муаллималари Нина Хўжаевна Ҳаимованинг «ҳар бир дарсидан фаол иштирок этадилар. СУРАТЛАРДА: 3«Б» синф ўқувчилари машғулотлардан бирида.

М. Назаров фотолари.

КОЛХОЗДА БИРИНЧИ МАРТА

ХЎЖАЛИК клубида арча байрами ўтказилиши ҳақидаги эълон анча аввал маълум қилинди. Бу хабардан колхозчилар, айниқса, уларнинг фарзандлари қувониб юришди. Ўтган йилнинг 30 декабри куни эса катталарнинг ҳам, болаларнинг ҳам орзулари ушалди. Бир вақтлари Куйбишев номли колхоз меҳмонхонаси бўлган, кейинчалик клубга айлантирилган шинамгина хонада катта арча ясатилди. Унинг атрофини қувноқлар тўлдиришди. Колхоз боғчасининг «Райҳон» ансамбли биринчи бор ташкил этилаётган бундай катта байрамнинг дастлабки меҳмони бўлди. Улар арчани, Ватанни, ота-оналарни мақтаб қўшиқлар куйлашди, шеърлар айтиб беришди. Колхоз касаба союз ташкилоти томонидан тайёрланган 700 та совға кичкинтойлар шодлигига шодлик қўшди. Улар бундай совғаларни топширган колхоз боғчасининг тарбиячиси Фотима Исмоилова — қорқиздан ҳам айниқса хурсанд бўлишди.

Бу тантанадан сўнг клубнинг видеосалонида болалар «Сеними, шошмай тур!» мультфильмини томоша қилдилар.

Клуб мудири Роза Мансурова бу муассаса ташкил этилгандан буён турли ижодий конкурслар, уруш ва меҳнат ветеранлари билан учрашувлар, бошқа бадиий тадбирлар ўтказилганлиги ҳақида, ҳаммадан ҳам кўра янги йил байрами даврасига катта ҳозирлик кўрилганлиги тўғрисида мароқ билан сўзлаб берди.

М. АМИНЖОНОВА.
Калинин райони.

ИЖОДКОРЛАР КЕЛИШДИ

ОҲАНГАРОН. Район газета редакцияси ҳузуридаги «Илҳом» ижодкорлар клуби мунтазам фаолият кўрсатиш билан бирга жойларда турли қизиқарли учрашувлар уюштирмоқда.

Яқинда Маяковский мукофоти лауреати шоир Усмон Азим ҳамда ёзувчи Нодир Норматов «Илҳом» клубининг меҳмони бўлишди. Шунингдек, улар «Оҳангарон» совхози меҳнаткашлари ҳузурига ташриф буюриб, янги шеър ва асарларидан намуналар ўқидилар. Келгуси режалари ҳақида ўртоқлашдилар.

Н. АБДУРАСУЛОВ.

• ТЕАТР ВА АКТЁР •

ҲАЁТ ВА ИЖОД ҚУВОНЧЛАРИ

Ўзбек Давлат «Ёш гвардия» драма театрида актриса Азиза Бегматова ижодига бағишланган кеча ўтказилди. Мазкур кеча сўнгида жамоатчи мухбиримиз актриса билан учрашиб, унга бир неча саволлар билан мурожаат қилди.

— Театр саҳнасидаги дастлабки ролингиз ва ўша пайтдаги ҳаяжонингиз ҳақида гапирсангиз!

— Саҳнада ижро этган илк ролим — «Тошкент — нон шаҳри» спектаклидаги Серёжа Каррухин роли эди. Премьера кунлари жуда ҳаяжонланганман. Саҳнадошларимни ўйласам, томошабинлар ёддан кўтарилгандек бўлади, агар уларни кўзда тутсам, саҳнадошларим ишончини оқлармиканман, деган ўй-хаёл бостириб келаверарди. Хуллас, ўша ролим ана шундай зиддиятли ҳолатлар исканжасида яратилган. Асардаги бош қаҳрамон —Миша Додонов ролини ижро этган истеъдодли актёр Хайрулла Саъдиев менга катта ёрдам берганди.

— Халқимизда «уста кўрмаган шогирд ҳар мақомга йўрғалар», деган мақол бор. Албатта, сизнинг ижодий фаолиятингизда ҳам устозлар ва тажрибали санъаткорлар йўл-йўриқлари катта роль ўйнаган бўлиши мумкин. Шу ҳақда икки оғиз сўзлаб берсангиз!

— Бугун кун бўйи мен учун энг қадрли бўлган устозим, режиссура санъатининг забардаст вакилларидан бири, ажойиб актёр Тошхўжа Хўжаев ҳақида ўйладим. Ижодимнинг устоз билан бирга ўтган дамларини бир-бир назардан ўтказдим. Менимча, Т. Хўжаевдан таълим олган ҳар бир санъаткор унинг шогирдиман, деб фахрланса арзийди. Чунки у киши шогирдларининг бирортасини ўкситиб қўймасди. Энг муҳими, у ҳар биримизнинг кўнглимизга йўл топа олар ва ҳар қайсимиз билан нима ҳақда сўзлашишни билларди.

— Санъатга қизиқишингиз қачондан бошланган!

— Деновдаги болалар уйида тарбияланган кезларимни кечагидек аниқ эслайман. Район миқёсида ташкил этиладиган барча тадбирлар бизнинг болалар уйига қарашли клубда ўтказиларди. Мен шундай тадбирларда актив иштирок этиб, рояль чалардим. Бундан ташқари, болалар эрталиклари бўладиган кунлари кичкинтойларни уюштириш ва уларнинг концертларда чиқишларини таъминлаш ҳам менинг зиммамда эди. Ҳар ҳолда санъатга бўлган ҳавасим ўша йилларда шаклланган бўлса керак.

—Борди-ю, ҳаётни қайта бошдан кечириш имкони бўлганда қандай хатолар бўлмаслигини истардингиз!

— Уруш, кўплар қатори менинг ҳаётимни ҳам жароҳатлади. Онам ёлғиз ўзи бир этак болаларини боқиб, тарбиялашга қурби етмай мен билан опамни болалар уйига топширишга мажбур бўлган. Кейинчалик опамни ҳам йўқотиб қўйдим: бизни бошқа-бошқа болалар уйига бўлиб юборишди. Асли исми-фамилиям — Орзихол Бегимқулова, йиллар мобайнида Азиза Бегматова бўлиб ўзгариб кетган. Мана, қирқ йилдан сўнг яхши одамлар кўмагида онам билан топишдим. Ҳаётни қайта бошдан кечириш имкони бўлса ҳам, бўлмаса ҳам урушдек мудҳиш хатонинг қайтарилмаслигини истайман.

— Театрда қандай муаммолар бор!

— Муаммолар талайгина. Жумладан, театр маъмурияти ва актёрлар гримхонаси учун алоҳида хоналар етишмайди. Кейинги пайтларда спектаклларимизга қизиқиб қолган томошабинлар кассага келиб билет олишаркан, болалар билан ҳам киришимиз мумкинми, деб сўрашади. Бир томондан, уларни ҳам тушуниш керак. Эҳтимол, болага қараб турадиган ҳеч кимлари йўқдир? Шунинг учун томошабинларга болалар билан спектакль кўришларига рухсат бергандик. Бироқ бола-бола-да, чақалоқ бўлса ҳам йиғлаб қолади, каттароқ бир жойда ўтира олмайди. Бундан актёрларимиз ҳам азият чекишади, томошабинлар ҳам кўнгилдагидек ҳордиқ чиқара олмаяптилар. Спектакль бошлангандан тамом бўлгунча ишлайдиган икки-уч соатлик болалар боғчаси ташкил этайлик десак, яна ўша муаммо: бўш хона йўқ. Шунингдек, театримиз қошида студия очилган бўлиб, унга асосан шаҳримизнинг мактабларида ўқийдиган, театр санъатига қизиққан болалар қатнашадилар. Улар билан олиб бориладиган машғулотлар ҳам кўпинча фойеда ўтказилади. Хоналар етишмаслиги оқибатида театримиз музейини ҳам ташкил эта олмаяпмиз. Музейга қўйиладиган турли экспонатларнинг ярми уйимда (мен музей мудири этиб тайинланганман), ярми театрда ётибди. Афсуски, бу муаммоларни ҳал этиш фақатгина ўзимизга боғлиқ эмас. Қатор мутасадди ташкилотларнинг ёрдамига муҳтожмиз.

Суҳбатни М. ИМОМАЛИЕВА олиб борди.

✦ **СУРАТЛАРДА: актриса онаси Қурбоной Раҳмонова билан; драматург Исфандиёрнинг «Отасининг қизи» спектаклидан кўриниш: Эркин ролида Матёқуб Матжонов, Марям совчи — А. Бегматова.**
Р. Шарипов фотолари.

• *Қўлёзмаларни варақалаганда*

КОМИЛАНИНГ ЯНГИ ДЕВОНИ

ЯҚИНДА Наманган шаҳрида истиқомат қилувчи адабиёт ихлосманди Маҳмуд Диёрийнинг шахсий кутубхонасидан Комила тахаллусли шоиранинг янги бир девони топилди. Девонининг фотонусхаси эса Қўлёзмалар институти фондига қабул қилиб олинди.

Маълумки, ўзбек адабиётшунослигида XIX асрнинг биринчи ярмида яшаб ижод этган машҳур шоира Моҳлар ойим Нодиранинг адабий мероси атрофлича ўрганилмоқда. Нодира ўзбек классик адабиёти анъаналарини давом эттириб, ўз шеърларини ўзбек ҳамда форс-тожик тилларида ёзди. Бу асарларида эса Нодира, Комила, Макнуна адабий тахаллусларини қўллади.

Ушбу янги аниқланган девондаги Комила тахаллусли шеърларининг кўпчилиги шоиранинг илгариги Нодира, Макнуна тахаллуслари билан ёзган, девонларига киритилган, айни пайтда, ҳозирча китобхонларга маълум бўлмаган шеърларидан ташкил топган. Комила девони шоиранинг ўзи томонидан ёзилган дебоча билан очилади. Дебочада у ўзининг ҳаёт йўли, ижоди ва ижтимоий фаолияти ҳақида маълумот беради.

Қўлёзмада шоиранинг ўзбек ва форс-тожик тилида яратилган 373 шеъри жамланган. Бу янги топилган девондаги ғазал, мухаммас, мусаддас, мусамман, таржиъбанд, фироқномалар шоиранинг илгариги Нодира тахаллуси билан маълум девонларига киритилган асарлардир. Айни пайтда, бунда шоиранинг олдинги девонларини тўлдирувчи икки ярим минг мисрадан ортиқроқ ҳали кўпчиликка маълум бўлмаган янги шеърлари ҳам мавжуд.

Ҳозиргача шоиранинг Комила тахаллусида ёзган йигирмага яқин ғазаллари маълум эди, холос. Янги девондан шоира бу тахаллусда ҳам кўплаб асарлар яратгани кўриниб турибди. Шу ҳақда бизга Нодира ижодининг тадқиқотчиси, филология фанлари доктори Маҳбуба Қодирова шундай деди: «Комила тахаллусли девон ҳақидаги маълумотлардан биз шоира ижодининг кенг кўламини, улардаги ҳаётий асосларни яна бир карра англаб оламиз. Шоира янги шеърларининг кўплаб аниқланиши унинг ижодий оламига чуқурроқ киришга восита бўлмоқда. Шунга кўра ҳам ушбу қўлёзмани ўрганиш ишини давом эттириш келгусидаги асосий вазифалардан бири бўлиб қолади».

Дарҳақиқат, шоира Комиланинг янги топилган шеърлари адабий меросимиз хазинасидан муносиб ўрин олишига ишонамиз.

Баҳодир ВАЛИЕВ.

ҲАР ТЎҒРИДА

Эскиси қулай экан

✦ АВСТРИЯ магазинларида аллақачон эсдан чиқа бошлаган шиша идишларда сут сотила бошлади. Бундай «қайта туғилиш»нинг асосий сабабларидан бири тоғ-тоғ ахлат уюми бўлиб ётган қоғоз пакетларнинг тобора кўпайиб кетаётганлигига қарши атроф-муҳит ҳимоячиларининг кескин кураши бўлди. Ҳисоб-китобга кўра, бундай сут пакетлар чиқиндиси хонадонлардан чиқадиган ахлатларнинг умуман олганда 9 фоизини ташкил қилар экан.

Янги шиша идишлар илгаригисидан анча чидамли бўлиши билан бирга, оғирлиги 24 марта енгил ҳам экан. Тажриба шуни кўрсатмоқдаки, битта шиша идишнинг ўзи 50 мартагача қайта ишлатилар ва ана шундан сўнггина саноат усулида қайта ишлаш учун жўнатиладиган контейнерларга ташлаб юборилар экан.

Яна олтин васвасаси

✦ АМАЗОНКА чекка районларида маҳаллий ҳиндилар ерига олтин излаш баҳонасида суқулиб кирган минглаб одамлар ва муттаҳамлар орасида қуролли тўқнашувлар содир бўлмоқда. Яномани қабиласи ерларида «олтин васвасаси» бошланганига бир йил бўлди. У ердан катта-катта олтин бўлаклари ва олмослар топишаётгани ҳақидаги хабар бутун Бразилияга тарқалган ва енгил даромад илинжида бу ерга юз минглаб қизиқувчилар, муттаҳамлар оқиб кела бошлаган. Бир неча бор рўйхатга олинган ҳиндилар ва олтин изловчилар ўртасидаги қуролли тўқнашувлар натижасида иккала томондан одамлар қурбон бўлгани ҳақида хабарлар ҳам бор. Бу ерлар анча чекка ва кенг қамровли майдон бўлгани учун ҳам, келишмовчиликни бартараф этишга марказий ҳукумат аралашолмаяпти.

Навбатдаги қабул

«Тошкент ҳақиқати» газета редакцияси ҳузуридаги жамоатчилик Совети навбатдаги қабулни эртага — 5 январь пайшанба куни соат 17.00 дан бошлаб ўтказади. Бу сафар меҳнаткашларни жамоатчилик Советининг аъзоси, область 1-Давлат нотариал конторасининг бош нотариуси Мамлакат Амирова қабул қилади.

Жамоатчилик Советининг қабулхонаси Ленинград кўчаси, 32-уй, 7-қават, 742-хонага жойлашган. Телефонлар: 33-40-48; 32-53-54.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» ЖАМОАТЧИЛИК СОВЕТИНИНГ ҚАБУЛХОНАСИ.

СПОРТ — СПОРТ

Европада иккинчи

Белграднинг «Спорта» газетаси томонидан ўтказилган анкета натижасига кўра, мамлакатимиз футбол терма командаси 1988 йилги Европанинг энг кучли командалари ўртасида иккинчи ўринни эгаллади. Биринчи ўринни Европа чемпиони — Голландия командаси қўлга киритди. Учинчи ўрин эса италияликларга насиб қилди.

СССР футболчиларидан тўрт киши — дарвозабон Ринат Дасаев, ярим ҳимоячилар Василий Рац ва Алексей Михайличенко, ҳужумчи Александр Заваровлар Европа-88 рамзий терма командаси сафига киритилдилар.

●

Ўн имкониятдан ўн очко

Ўсмирлар ўртасида ўтказилаётган жаҳон биринчилигида СССР терма командаси хоккейчилари муваффақиятли иштирок этмоқдалар. Улар куни кеча финляндиялик тенгқурларини 9:3 ҳисобида мағлубиятга учратиб, ўн имкониятдан 10 очко тўплашга муваффақ бўлдилар. Канадалик ўсмирлар эса швециялик хоккейчилардан дастлабки мағлубиятга учрадилар.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

Ўзбекистон театр арбоблари союзи
М. Қорнёқубов номидаги Ўзбек давлат филармонияси
«УЗБЕККОНЦЕРТ» БИРЛАШМАСИ
В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ СССР ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА
4 ЯНВАРЬ СОАТ 19.00 ДА

ЎЗБЕКИСТОН САНЪАТ УСТАЛАРИ ИШТИРОКИДА
КАТТА КОНЦЕРТ

ҚАТНАШАДИЛАР:
«ШОДЛИК», «ЛАЗГИ», «ЗАРАФШОН», ашула ва рақс ансамбллари;
Ўзбекистон ССР халқ артистлари: Малика АҲМЕДОВА, Қизлархон ДЎСТМУҲАМЕДОВА, Дилафруз ЖАББОРОВА, Ғуломжон ЁҚУБОВ;
Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар: Ортиқ ОТАЖОНОВ, Рушана СУЛТОНОВА, Нуриддин ҲАЙДАРОВ, Аҳмаджон ШУКУРОВ.
Республика мақомчилар конкурсининг лауреати Раҳматжон ҚУРБОНОВ.
Концертдан тушган маблағ табиий офатдан зарар кўрган Арманистон халқига ёрдам бериш фондига ўтказилади.
Билетлар соат 14.00 дан сотилмоқда.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА
(«ХАДРА» майдони)
Тошкент шаҳри ва Тошкент областида яшовчи кўп сонли томошабинларнинг илтимосларига биноан
«ЦИРКДА АРЧА»
томошаларига
ҚЎШИМЧА ЧИҚИШЛАР ЭЪЛОН ҚИЛИНАДИ:
11 январда — соат 11, 14, 17.00 да;
14 январда — соат 16, 19.00 да;
15 январда — соат 10, 12, 15, 18.00 да.

СССР Алоқа министрлигининг
ТОШКЕНТ АЛОҚА ПОЛИТЕХНИКУМИ
8 ва 10 синф маълумотидагилар, шунингдек 8 ва 10 синф ўқувчиларини
6 ОЙЛИК ТАЙЁРЛОВ КУРСЛАРИГА
ҚАБУЛ ҚИЛАДИ
Машғулотлар ҳафтада уч марта — душанба, чоршанба ва жума кунлари соат 17 дан бошлаб 18.00 гача ўтказилади. Дарслар ўзбек ва рус тилларида олиб борилади. Машғулотлар математика, тил ва адабиётдан ўтказилади.
6 ойлик курсларга кирувчилардан аризалар қабул қилинмоқда.
Машғулотлар группаларнинг комплектлашувига қараб бошланади.
Техникумда телевизион техника ва радиореле алоқаси, район электр алоқаси ва радиоэшиттириш, автомат электр алоқаси, кўп каналли электр алоқаси, телеграф алоқаси ва маълумотларни узатиш, почта алоқаси, линия-кабель алоқаси, бухгалтерлик учёти (фақат сиртқи бўлимда) ихтисосликлари бўйича тайёргарликдан ўтилади.
Тайёрлов курсларидаги машғулотлар группаларни комплектлаш мумкин бўлган корхоналарда ҳам ўтказилиши мумкин.
АДРЕС: 700128, Тошкент шаҳри, 128-алоқа бўлими, У. Юсупов кўчаси, 70-уй (10-троллейбус; 18, 44, 48, 97-автобусларнинг «Лабзак»; 10, 23, 27-трамвайларнинг «Алоқа политехникуми» бекати). Телефон: 41-35-04.

Ўзбекистон туризм ва экскурсиялар Совети
ЯНГИ 245-МАРШРУТ
«ПОМИР-ОЛОЙ ШИМОЛИЙ ТОҒ ТИЗМАЛАРИ БЎЙЛАБ»
ТОҒ ТУРИЗМИ ИШҚИБОЗЛАРИНИ САЁҲАТГА ЧОРЛАЙДИ
Маршрут 20 кун давом этади, сафарда 10 кун бўлинади.
Йўлга чиқиш вақти — июнь, август.
Путёвка баҳоси — 135 сўм.
Фарғона шаҳридан 55 км. олисда, денгиз сатҳидан 1568 метр баландликдаги хушманзара ерда жойлашган Ҳамзаобод курорт зонасига кирувчи «Шоҳимардон» туристик базасида дам олинади. Турбазага яқин ерда Зангори ва Кўк кўл жойлашган.
Сафарга ҳозирлик кўриб бўлингач ва тоғда юриш машқлари ўтказилгач, туристлар қандай тайёргарлик кўрганликларига қараб бир неча йўл маршрутларидан бири бўйича 10 кунлик сафарга чиқадилар: «СССР туристи» значоги учун I ёки II-категория мураккаблигидаги синовлардан ўтадилар (группалар туристларнинг ўз хоҳишларига кўра комплектланади, II-категория мураккаблигидаги сафарга қатнашиш учун I-категория мураккаблигида бўлган маршрутни ўтиш ҳақидаги справкалари бўлган кишилар танлаб олинади).
Туристлар сафар вақтида Помир-Олой тоғ тизмаларининг ўсимлик ва ҳайвонот дунёси, унинг унутилмас табиий манзаралари билан танишадилар. Тоғ сафари туристик базада ҳордиқ чиқариш билан якунланади.
Путёвкалар 1989 13 январгача қуйидаги адресда сотилади: Тошкент шаҳри, Луначарский шоссеси, 115-уй, «Саёҳат» туристлар меҳмонхонаси (метронинг «М. Горький» станцияси). Справкалар учун телефон: 67-47-62.

АҲОЛИ ДИҚҚАТИГА
ҚИБРАЙ ЧАНҚОВБОСДИ ИЧИМЛИКЛАР КОМБИНАТИ
алкоголсиз турли хил ичимликлар, минерал сув ва пиво ишлаб чиқаришни ўзлаштирди ва уларни кўплаб миқдорда чиқармоқда.
Аммо юқори ишлаб чиқариш унумдорлигига эга бўлган чет эл ва мамлакатимизда ишлаб чиқарилган шишаларга ичимликларни қуйиш линиялари 0,33 ва 0,5 литр сиғимдаги шиша идишлар етарли миқдорда мавжуд эмаслиги туфайли бир текисда ва тўла қувват билан ишлай олмаяпти. Чунончи, полиэтилен яшчикларга ҳам эҳтиёж катта. Ваҳоланки, улар сизнинг рўзғорингизда анчамунча тўпланиб қолган.
Сизларнинг салқин ичимликларга бўлган доимий эҳтиёжларингизни тўлароқ қондириш мақсадида сизлардан ўз ихтиёрингизда бўлган кераксиз шиша идишларни магазинларга топширишларингизни сўраймиз.
Савдо корхоналари сизлардан шиша идишларни чекланмаган миқдорда қабул қилиб оладилар.
Комбинат ҳузурида «Ором» фирмали магазини ишлаб турибди, у чунончи сизлардан 0,33 ва 0,5 литр сиғимли шиша идишларни қабул қилиб олади.
Мабодо, сизлардан шиша идишлари қабул қилиб олинмаган тақдирда мазкур магазин номерини ва у қайси райпищеторг ёки қайси савдо корхонасига қарашлилигини бизга маълум қилинг.
Бизнинг телефонлар: 62-18-32, 62-34-70.

Редактор ўринбосари
С. Ғ. МУСАЕВ.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»)

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

Редактор ўринбосарлари — 335885, 325747, 337916, 325748; масул секретарь — 334808, 325353; секретариат — 325750; БЎЛИМЛАР: хатлар ва оммавий ишлар — 334048, 325354; идеология — 325778; саноат капитал қурилиш ва транспорт — 325749; қишлоқ хўжалиги — 325647; адабиёт ва санъат — 325553; маданият — 325767; социал масалалар — 325556; ахборот, спорт ва ҳарбий ватанпарварлик — 325645; эълонлар бўлими — 325727.

Р—11506. Б. 1515. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил байроқ ордени босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС: 64684. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12